

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI**

**FAKULTA PRÁVNICKÁ**

Katedra ústavního a evropského práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Legislativní moc státu Izrael

Plzeň, 2016

Mgr. Martin Plachý

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI**

**FAKULTA PRÁVNICKÁ**

Katedra ústavního a evropského práva

**DIPLOMOVÁ PRÁCE**

Legislativní moc státu Izrael

**Zpracoval:** Mgr. Martin Plachý

**Studijní program:** M6805 / Právo a právní věda

**Studijní obor:** 6805T003 / Právo

**Vedoucí diplomové práce:** JUDr. Tomáš Pezl

**Pracoviště:** Katedra ústavního a evropského práva

**Plzeň, 2016**

## **Čestné prohlášení**

*„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma *Legislativní moc státu Izrael* zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.“*

V Plzni, dne 31. 3. 2016

.....

Mgr. Martin Plachý

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své diplomové práce JUDr. Tomáši Pezlovi za jeho odborné vedení při vytváření této práce. Děkuji také Západočeské univerzitě v Plzni za možnost absolvovat semestrální studijní pobyt na Univerzitě v Haifě, díky čemuž jsem při tvorbě této diplomové práce mohl využít neocenitelných zkušeností a znalostí nabytých během tohoto pobytu. V neposlední řadě děkuji své rodině za poskytnutí zázemí pro studium.

# Obsah

<b>ÚVOD</b> .....	8
<b>1 PRÁVNÍ ŘÁD</b> .....	9
1.1 Ústavní systém.....	9
1.1.1 Základní zákony .....	10
<b>2 KNESSET</b> .....	13
2.1 Historie .....	14
2.2 Volby .....	28
2.3 Organizační struktura.....	31
2.3.1 Plénum .....	31
2.3.2 Stálé výbory Knessetu .....	33
2.3.3 Zvláštní výbory.....	36
2.3.4 Parlamentní skupina .....	37
2.4 Legislativní proces.....	38
2.4.1 Předběžné čtení .....	38
2.4.2 První čtení .....	39
2.4.3 Druhé čtení.....	39
2.4.4 Třetí čtení .....	39
2.4.5 Vládní návrhy zákona.....	40
2.4.6 Návrhy zákona od výborů Knessetu .....	40
2.4.7 Návrhy podané členy Knessetu .....	40
<b>3 NÁBOŽENSTVÍ A VLIV NA LEGISLATIVU</b> .....	41
3.1 Izrael a demokracie.....	41
3.2 Náboženství a stát, konfesní právo .....	42
3.3 Vztah Izraele k náboženství.....	44
3.4 Náboženské židovské právo .....	44

3.4.1 <i>Tóra</i> .....	44
3.4.2 <i>Talmud</i> .....	45
3.4.3 <i>Náboženské soudy</i> .....	47
<b>4 VZTAH LEGISLATIVNÍ MOCI K MOCÍM OSTATNÍM</b> .....	<b>48</b>
4.1 Knesset vs. moc výkonná .....	48
4.2 Knesset vs. moc soudní.....	49
4.3 Státní kontrolor .....	52
<b>ZÁVĚR</b> .....	<b>57</b>
<b>RESUMÉ</b> .....	<b>61</b>
<b>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY</b> .....	<b>63</b>

# Úvod

Těžko budeme na mapě světa hledat stát, který již po celá desetiletí budí více polemik, než je stát Izrael. Tento stát byl vyhlášen dne 14. května roku 1948 a tímto dnem bylo dovršeno úsilí mnoha generací židovského obyvatelstva o vytvoření vlastního státu. Samotný stát Izrael je plný kontrastů a pro nás Evropany neuvěřitelných faktů, náboženských střetů a velice nevšední historie.

Přestože ústředním tématem mé diplomové práce je legislativní moc státu Izrael, nelze se při zpracování této problematiky vyhnout tématům souvisejícím, které na samotnou legislativní moc mají větší či menší vliv. Pro pochopení fungování legislativní moci židovského státu je nutné vnímat celkový kontext, ze kterého legislativní moc vychází. Důležitý je její historický vývoj, ústavní uspořádání státu i vliv náboženství na právní řád, respektive na zákonodárskou moc státu. Těmto tématům se tedy ve své práci budu alespoň okrajově věnovat taktéž.

Teoretickým základem pro zpracování a pochopení tohoto tématu budou odborné publikace z oblasti ústavního práva, historie a v neposlední řadě samotné právní předpisy a judikáty izraelských soudů. Dalším zdrojem budou mé vlastní znalosti a poznatky nabyté během mých studijních stáží a pobytů v Izraeli, které byly zaměřeny na oblast práva. Při nich jsem měl, díky tamním přednáškám od místních právníků a soudců, možnost se seznámit nejen se specifiky jejich právního systému, ale též s poznatky o běžném životě, kulturních zvycích a rozdílech v životech věřících a osob bez vyznání v tomto státě, což mi pomohlo lépe pochopit literu tamních zákonů. Nejvíce těchto poznatků bylo získáno při semestrálním studiu na Univerzitě v Haifě v roce 2014.

Cílem této diplomové práce je zpracování tématu legislativní moci státu Izrael pomocí výše uvedených zdrojů a poskytnout čtenáři informace o fungování izraelského státu z pohledu jeho legislativní moci v rámci právního řádu. Pozornost bude věnována zejména Knessetu, jeho historii a organizační struktuře, legislativnímu procesu při přijímání základních zákonů i zákonných norem a rozebrán bude i vztah zákonodárné moci s mocí výkonnou a soudní.

# 1 Právní řád

Nežli bude možné pojednat o legislativní moci státu Izrael, je na místě stručně definovat izraelský právní řád. Hovoří-li se o izraelském právním řádu, je nutné si uvědomit, jakým historickým vývojem si tento stát prošel. Území, na kterém se dnes stát Izrael nachází, patřilo v průběhu staletí různým kulturám a k různým státním celkům. Až do 20. století patřila tehdejší Palestina do Osmanské říše, a tak zde platilo taktéž její právo. Následovala implementace britského práva, jelikož Palestina přešla pod mandátní správu Velké Británie. Po založení samostatného státu v roce 1948 zde tedy má svůj velký vliv stále jak právo osmanské, tak i právo mandátní. Nový stát se tak s tímto musel vypořádat a do svého právního řádu zakomponoval obojí.

Co se týče mandátního práva, učinil tak několika způsoby, aby ihned po založení státu nedocházelo k právní nejistotě a chaosu; dochází k implementaci Common law jako pramenu práva, čímž byla zajištěna jistá kontinuita. Dále pak došlo k implementaci britského modelu soudnictví a také k rozšíření působnosti britských zákonů. Implementace mandátního práva byla prováděna v neposlední řadě také vlastní legislativou a to pokud se jednalo o ordonance. Platná zůstávají také rozhodnutí palestinských a britských soudů. Po roce 1967, kdy došlo k územním změnám židovského státu, se do právního řádu dostávají také elementy práva zemí, kterým nově dobyté území do té doby patřilo. Konkrétně tak můžeme hovořit o právu jordánském, syrském, ale také právu vojenském nebo například mezinárodním.

## 1.1 Ústavní systém

Izraelský stát je parlamentní republikou s výsadním postavením parlamentu – Knesetu, čímž svým způsobem přejímá model britského parlamentarismu. Neexistuje zde komplexní psaná ústava, ale soubor 12 tzv. základních zákonů a ústavních zvyklostí. Tento model základních zákonů vychází z Harariho rezoluce, která vznikla v roce 1951 a ve které je psáno, že ústava bude tvořena postupně. Důvod, proč tomu tak bylo učiněno, je prostý, tehdejší ministerský předseda David Ben Gurion nechtěl, aby ihned v roce 1949 musel být stát Izrael jakkoli definován v oblasti charakteru státu. To by totiž mohlo zapříčinit občanskou válku hned v počátcích nového státu, čemuž Ben Gurion takto chtěl předejít. Je nutné si uvědomit, jak silně polarizovaná společnost zde



byla a do dnes stále je. Mezi židy i araby chyběl jakýkoli konsensus, aby ústava mohla vzniknout. Proto se přistoupilo k řešení, že ústava bude vznikat postupně, a to v podobě základních zákonů, s cílem vytvořit takto jejich kompaktní soubor, z něhož se poté vytvoří jedna celistvá ústava. Do dnešního dne se tak ovšem nestalo.

### 1.1.1 Základní zákony

Základní zákony, neboli basic laws, jsou normy ústavního charakteru, které plní roli, jak již bylo řečeno, v současné době neexistující komplexní ústavy, která z historických a politických důvodů v Izraeli stále chybí. Základní zákony jsou vydávány Knesetem a jsou přijímány stejným procesem, jako ostatní zákonné normy. S těmito základními zákony ovšem nesmí být, dle judikatury Nejvyššího soudu, v rozporu žádný přijatý zákon. Tento legislativní proces bude popsán blíže v jedné z dalších kapitol. Rozdíl mezi základním zákonem a zákonem tedy je i není. Teorie uvádí několik pohledů na tuto problematiku a nedokáže se v názoru na ni shodnout. Někteří uvádí, že nadřazenost základního zákona plyne již z jeho názvu „základní“, čímž je vyjádřen jeho odlišný status vůči „normálnímu“ zákonu. Další teorie nadřazenost základního zákona spatřuje v již zmíněné pravomoci Nejvyššího soudu přezkoumávat nesoulad zákona s ním.<sup>1</sup> Oproti tomu jiná teorie shledává rovnost základních zákonů s ostatními zákony v tom, že jsou přijímány stejným legislativním procesem a stejným orgánem (Knesetem) jako zákony. Podle mého názoru je však základní zákon v hierarchii právního řádu přeci jen stojící nad zákonem, neboť v základních zákonech jsou stanoveny základní ideje a principy demokratického, a v tomto případě také židovského, státu, jejichž absence by popírala právní podstatu židovského státu a dále také proto, že existuje již zmíněná možnost soudního přezkumu zákonných norem pro jejich možný rozpor se základními zákony.

Do dnešního dne bylo vytvořeno 12 základních zákonů, které tvoří jádro právního řádu a jsou jimi následující základní zákony:

- *Knesset* – Jde o vůbec první základní zákon schválený zákonodárným shromážděním. Základní zákon určuje, že Knesset je jednokomorovým parlamentem státu Izrael, jeho sídlo je v Jeruzalémě a sestává se ze 120 členů, kteří vzešli z voleb. Zabývá

---

<sup>1</sup>NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 67. ISBN 978-1-84113-835-0.

se volebním systémem, aktivním a pasivním volebním právem, funkčním obdobím každého shromáždění, principy spojenými s volbami do něj, službou jeho členů, jejich imunitou, náplní práce Knessetu, jeho výborů a dalšími otázkami s tím spojenými. Nedefinuje ovšem dále orgány shromáždění. Podrobněji se Knessetu bude věnovat následující kapitola.

- *Izraelská půda* – Norma zakazující převod vlastnických práv půdy ve vlastnictví státu nebo Židovského národního fondu.<sup>2</sup>
- *Prezident* – Základní zákon obsahuje pokyny, které byly dříve rozptýleny v několika zákonných pramenech. Stanovuje, že prezident stojí v čele státu a jeho sídlem je Jeruzalém. Uvádí, že prezident státu je volen Knessetem na sedmileté funkční období a funkci může vykonávat pouze jedno období. Dále se zabývá prezidentovými pravomocemi a náplní jeho povinností.
- *Vláda* – Jeho současná verze stanovuje, že sídlem vlády je Jeruzalém a že vláda vykonává svůj úřad na základě důvěry Knessetu, kterému je odpovědná. Základní zákon stanovuje pravidla při sestavování vlády, definuje její úkoly a pravomoci.
- *Státní ekonomika* – Základní zákon stanovuje pravidla a postupy pro uvalení daní a poplatků, jakož i pokyny pro provádění operací s majetkem ve vlastnictví státu. Určuje pravidla pro stanovení státního rozpočtu a dalších právních předpisů rozpočtu se týkajících, a pravidla měny.
- *Armáda* – Do přijetí tohoto základního zákona v roce 1976 byl legální základ pro činnost Izraelských obranných sil zakotven v nařízení o IDF z roku 1948. Základní zákon, založený na pravidlech z tohoto nařízení, stanovuje, že Izraelské obranné síly jsou armádou státu Izrael a podle tohoto základního zákona tuto činnost nesmí vykonávat žádný jiný vojenský subjekt kromě IDF. Zabývá se povinnou vojenskou službou, stejně jako pokyny a

---

<sup>2</sup> Výsadní postavení ve vlastnictví půdy v Izraeli má Židovský národní fond – Kerem Kayemet (KKL), organizace, která byla založena roku 1901 za účelem výkupu půdy v oblasti tehdejší Palestiny a následně v Izraeli pro židovské osídlení. V současné době se KKL zabývá také výsadbou lesního porostu na území státu a přispívá tak k jeho masivnímu zalesňování i v tak pro lesy nehostinných podmínkách. Také Česká republika a Slovensko mají na území Izraele pod správou KKL svůj vlastní les, kde si každý návštěvník z této země má možnost zasadit svůj vlastní strom.

příkazy týkající se fungování uvnitř armády. Základní zákon dále uvádí, že Izraelské obranné síly jsou podřízeny vládě a v ní je tato agenda svěřena ministrovi obrany. Stanoven je v tomto základním zákoně také postup při jmenování náčelníka Generálního štábu a mimo jiné obsahuje též pokyny týkající se otázek, které byly projednány Agranatovou komisí vyšetřující okolnosti vypuknutí války Yom Kippur. O této komisi bude krátce pojednáno ještě v jedné z dalších kapitol diplomové práce.

- *Jeruzalém, hlavní město Izraele* – Záměrem tohoto základního zákona je ukotvení Jeruzaléma jako hlavního města státu Izrael a zajistit tak jeho celistvost a jednotu. Určuje Jeruzalém jako sídlo prezidenta státu, vlády, Nejvyššího soudu i zákonodárného shromáždění, tedy Knesetu. Zabývá se postavením jeruzalémských svatých míst, chrání práva vyznavatelů všech náboženství, a uvádí, že Jeruzalému by měla být věnována zvláštní pozornost v rámci činnosti orgánů státu ohledně jeho budoucího vývoje v ekonomických i ostatních záležitostech.
- *Justice* – Stanovuje pravomoc soudů v trestních a disciplinárních řízeních, jakož i nezávislost soudnictví a veřejnost soudních řízení. Dále stanovuje postupy při jmenování soudců.
- *Státní kontrolor* – Obsahuje instrukce dříve obsažené v mnoha právních předpisech. Základní zákon se zabývá pravomocí a působností státního kontrolora, jeho povinnostmi a stanovuje, že státní kontrolor je zároveň osobou vykonávající funkci veřejného ochránce práv. Určuje proces, kterým je kontrolor volen a jeho výhradní odpovědnost Knesetu.
- *Svoboda povolání* – Stanovuje právo každého občana či obyvatele vykonávat jakékoli povolání, zaměstnání, pokud je tento výkon v souladu se zákony státu a jeho hodnotami. Základní zákon obsahuje ujednání, díky němuž smí být nadpoloviční většinou všech členů Knesetu schválen zákon, přestože je v rozporu s tímto základním zákonem, je-li to v takovém zákoně výslovně uvedeno. Takový zákon má však omezenou platnost, která vyprší po čtyřech

letech od jeho přijetí, není-li v daném zákoně uvedeno dřívější datum.<sup>3</sup>

- *Lidská důstojnost a svoboda* – Základní zákon určuje, že základní lidská práva v Izraeli jsou založena na uznání hodnot lidského bytí, posvátnosti života a svobody jedince. Účelem této normy je chránit lidskou důstojnost a svobodu a ukotvit hodnoty státu Izrael základním zákonem jako židovský, demokratický stát. Základní zákon definuje lidskou svobodu v Izraeli jako právo opustit a vstoupit do země, právo na soukromí, zdržení se neoprávněných prohlídek souvisejících s něčím soukromým majetkem a právo na svobodu projevu. Omezení těchto práv je možné jen za podmínek stanovených příslušným zákonem.
- *Referendum* – Základní zákon stanovující povinnost vyhlásit referendum o každé smlouvě, která by obsahovala ujednání o vzdání se území, na kterém je aplikováno izraelské právo, včetně Golanských výšin a východního Jeruzaléma. Toto se nevztahuje na Západní břeh Jordánu. Jde o prozatím poslední schválený základní zákon, který byl přijat v roce 2014 po více než 20 letech od Základního zákona: Lidská důstojnost a svoboda.<sup>4</sup>

## 2 Knesset

Knesset byl zřízen výše zmíněným základním zákonem, který jej stanovil legislativním orgánem státu Izrael sídlícím v Jeruzalémě. Jedná se o jednokomorový parlament, který je zároveň nadán zákonodárnou funkcí a ústavní autoritou, jež může přijímat a měnit základní zákony státu. Skládá se ze 120 členů a je volen na čtyřleté funkční období. Izraelský Knesset je ovlivněn britským parlamentarismem a vyslovuje důvěru vládě, která je mu odpovědná. Kromě toho dohlíží Knesset též na státní rozpočet. V praxi je Knesset bohužel velice slabý, neboť vláda, respektive vládní strany, se svojí většinou ve shromáždění minimalizují možnost přijetí zákonů, které samy nenavrhnou. Skutečná opozice totiž v parlamentu téměř neexistuje, to je zapříčiněno velkým počtem politických

---

<sup>3</sup> Basic Law: Freedom of Occupation. In: The Knesset [online]. 1994, sekce 8 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawOccupation.pdf>

<sup>4</sup> Knesset passes first Basic Law in 22 years: Referendum on land concessions. In: Jerusalem Post [online]. 2014 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/National-News/Knesset-passes-first-Basic-Law-in-22-years-Referendum-on-land-concessions-345169>

stran v Knessetu, které, leč tvořící opozici vůči vládě, nemají ideologicky takřka nic společného, čímž je jejich síla oproti vládě de facto nulová.<sup>5</sup> Tyto nedostatky ve fungování Knessetu jsou do velké míry zapříčiněny unikátním volebním systémem, který bude popsán později.

## 2.1 Historie

Roku 1949 proběhly první volby do ústavodárného shromáždění, které, jak již název napovídá, mělo za cíl vytvořit ústavu státu Izrael, ovšem Harariho rezoluce, přijata dne 13. června roku 1950, pozměnila směřování ústavodárného shromáždění, jelikož ústava státu se dle tohoto usnesení bude skládat ze série základních zákonů. Vyšlo se tak vstříc náboženským skupinám a stranám, které přijetí sekulární ústavy striktně odmítaly, neboť pro ně dokumentem nejvyšší právní síly může být pouze Tóra.<sup>6</sup> Od té doby je ústavodárná pravomoc předávána každému nově zvolenému Knessetu. Již od prvního zvoleného Knessetu roku 1949 je jeho každé nové funkční období označováno číselným pořadím.<sup>7</sup>

V roce 1952, rok po zvolení druhého Knessetu, započala jeho vyjednávání se Západním Německem o reparacích určených na rehabilitaci a náhradu škody nacisty pronásledovaných Židů. Tato vyjednávání spustil obtížný stav izraelské ekonomiky v té době, avšak vyjednávání se setkal, z morálních důvodů, s vlnou nevole od části občanů Izraele. Mnozí z nich měli pocit, že by Izrael neměl být kompenzován za škody způsobené židovskému lidu ze strany Třetí říše. V souvislosti s tímto ideologickým sporem byla poprvé a zároveň do současnosti také naposled budova Knessetu při protestech napadena. Útok byl veden členy hnutí Herut<sup>8</sup>, kteří proti vyjednávání tvrdě protestovali.

Během druhého Knessetu navrhl David Ben Gurion a jeho strana Mapai, ve snaze stabilizovat politický systém, nový volební zákon, který by stávající proporcionalní volby pozměnil a přidal do něj regionální prvek, zákon však

---

<sup>5</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 103. ISBN 978-1-84113-835-0.

<sup>6</sup> ČEJKA, Marek. Dějiny moderního Izraele. Praha: Grada, 2011, s. 61. ISBN 978-80-247-2910-7.

<sup>7</sup> Veškerá funkční období lze nalézt na [https://www.knesset.gov.il/history/eng/eng\\_hist\\_all.htm](https://www.knesset.gov.il/history/eng/eng_hist_all.htm)

<sup>8</sup> Herut bylo hnutí založené roku 1948 Menachemem Beginem jako nástupce ozbrojené podzemní organizace Irgun. Na základě tohoto útoku, kterého se Begin účastnil, mu byl na 3 měsíce pozastaven mandát poslance a nemohl se zúčastňovat zasedání Knessetu. Více o hnutí Herut na stránkách Knessetu ([http://www.knesset.gov.il/faction/eng/FactionPage\\_eng.asp?PG=78](http://www.knesset.gov.il/faction/eng/FactionPage_eng.asp?PG=78))

neprošel přes Kneset, neboť se většina stran ve shromáždění obávala, že by z této změny těžila zejména Mapai, jelikož by jí přinesla snadnou většinu v Knesetu.<sup>9</sup>

Jednou z významných změn v politickém systému po volbách do třetího Knesetu roku 1955 bylo vytvoření Národní náboženské fronty (známá jako Mafdal)<sup>10</sup>, která spojovala národní náboženské strany Mizrahi a Hapoel Mizrahi. Tato nově vzniklá fronta se během třetího Knesetu, stejně jako její strany v minulosti, zabývala problematikou znesvěcení Šabatu. Kromě toho Národní náboženská fronta vyvolala dvě vládní krize kvůli ministerské regulaci definice „Kdo je Žid“, která podle nich překračovala definici uvedenou v Halaše. Oba její ministři kvůli tomu v červnu 1959 rezignovali na své funkce, avšak poté, co Ben Gurion učinil kroky ke zrušení těchto nových předpisů, se fronta do koalice opět vrátila.<sup>11</sup>

Během tohoto období byl roku 1956 přijat první zákon člena shromáždění (private member's bill) a 12. února 1958 první základní zákon – Základní zákon: Kneset.<sup>12</sup>

Čtvrtý Kneset se opět potýkal s náboženskými rozpory v rámci shromáždění. První rozpor zapříčinila volba nástupce zesnulého Vrchního Aškenázského rabína Isaaca HaLeviho Herzoga, další rozpor nastal v roce 1960, kdy frakce Náboženské fronty Tóry iniciovala hlasování o vyslovení nedůvěry vládě kvůli prohlášení předsedy vlády o tom, kolik židů se účastnilo egyptského exodu v biblických dobách. Předseda vlády, David Ben Gurion, na tento krok reagoval prohlášením, že Kneset nemá pravomoc rozhodovat o otázkách historie a víry. Následně se tato fronta, z důvodů ideologických rozporů i na tuto otázku, rozpadla na dvě strany a člen jedné z nich, rabín Benjamin Mintz, se stal ministrem ve vládě Ben Guriona. Bylo to prozatím jedinkrát, kdy příslušník strany nejkonzervativnějšího směru ortodoxního judaismu (Charedim) byl členem vlády.<sup>13</sup>

---

<sup>9</sup> Second Kneset. In: The Kneset [online]. 1955 [citováno: 2015-11-13]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=2&lng=3>

<sup>10</sup> Celým názvem „Miflaga Datit Leumit“

<sup>11</sup> Problematika ohledně otázky „Kdo je Žid?“ byla znovu řešena roku 1979 v souvislosti s ratifikací dodatku k Zákonu o návratu.

<sup>12</sup> Third Kneset. In: The Kneset [online]. 1959 [citováno: 2015-11-13]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=3&lng=3>

<sup>13</sup> Fourth Kneset. In: The Kneset [online]. 1961 [citováno: 2015-11-13]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage3.aspx?kns=4&lng=3>

Dne 30. srpna 1966 byla slavnostně dokončena nová budova Knesetu v Jeruzalémě, v části zvané Givat Ram<sup>14</sup>. Již příštího dne v novém sídle zasedalo shromáždění.

Před vypuknutím Šestidenní války v roce 1967 se šestý Kneset zabýval různými potenciálními řešeními krize podél syrské hranice (týkající se plánu na odklon řeky Jordán) a podél hranice s Egyptem (síly OSN vyklidily svá egyptská stanoviště na hranicích s Izraelem a Tiranská úžina byla uzavřena pro lodě mířící do přístavu v Eilatu). Po skončení této války byly Knesetem probírány plány na řešení otázek sporného území. Diskuze o osvobozených/okupovaných územích byly zaměřeny na dva plány: Allonův plán<sup>15</sup>, který počítal s ukončením okupace části území a jeho navrácení Jordánsku a Egyptu. Plán byl důsledkem názoru, že židovský stát nemůže vládnout více než milionu palestinských Arabů. Izraeli však měla zůstat kontrola nad celým Jeruzalémem, strategicky důležitými místy Sinajského poloostrova a též Golanskými výšinami, kde měl být následně vytvořen státní útvar Drúzů. Tyto požadavky z Allonova plánu byly pro arabské státy nepřijatelné.<sup>16</sup> Naproti tomu Dayanův plán<sup>17</sup> se zaměřoval na ekonomickou integraci těchto území jako součást Izraele, přesto však počítal s jejich odlišením z funkčních důvodů a dále se dle tohoto plánu měl Izrael vzdát části Sinajského poloostrova.<sup>18</sup>

V červenci 1967 plénum Knesetu ratifikovalo Jednací řád Knesetu, ve kterém se mimo jiné nachází pravidla legislativního procesu, do té doby Kneset postupoval dle ustanovení v sekci 19 základního zákona o Knesetu, ve kterém se praví, že Kneset do doby přijetí pravidel bude postupovat dle akceptované praxe a zvyků.<sup>19</sup>

Během funkčního období Sedmého Knesetu, které započalo roku 1969, vypukla válka Yom Kippur, která zapříčinila, že standardní čtyřleté funkční

---

<sup>14</sup> V angličtině „Officers‘ Assembly Hill“, tedy dalo by se přeložit jako Pahorek důstojnického shromáždění.

<sup>15</sup> Podle jeho autora, místopředsedy vlády Jigala Allona

<sup>16</sup> TERNER, Erich. Dějiny státu Izrael. 1. vyd. Pardubice: Kora, 1991, s. 154. ISBN 80-901092-0-9.

<sup>17</sup> Podle jeho autora, ministra obrany Moshe Dayana

<sup>18</sup> Sixth Kneset. In: The Kneset [online]. 1969 [citováno: 2015-11-13]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=6&lng=3>

<sup>19</sup> Basic Law: The Kneset. In: The Kneset [online]. 1958, sekce 19 [citováno: 2015-12-16]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKneset.pdf>

období Knessetu, jež je stanoveno základním zákonem<sup>20</sup>, bylo mimořádně prodlouženo a trvalo déle – do roku 1974. Hlavní událostí za jeho mandátu, jak již bylo řečeno, byla jomkipurská válka, která vypukla těsně před vypršením funkčního období sedmého Knessetu na přelomu roku 1973.<sup>21</sup> Izrael tuto válku nakonec vyhrál, přesto však pochopitelně podkopala důvěru civilního obyvatelstva státu v jeho politické a vojenské vedení, čímž započala krize, která vyvrcholila roku 1977.<sup>22</sup>

Na počátku roku 1970 byl schválen dodatek k Zákonu o návratu, ve kterém byl termín „židovský“ definován jako „osoba, která se narodila židovské matce anebo konvertovala a není jiného náboženství“<sup>23</sup>. Dodatek k tomuto zákonu byl schválen v kontextu doby, kdy započalo v Sovětském svazu pronásledování židovské komunity, která se identifikovala s Izraelem, v Leningradě například začal proces s ruskými refuseniky<sup>24</sup>, kteří byli obviněni z únosu letadla za účelem Alyi. Velký počet židovských, sovětských imigrantů zapříčinil nedostatek v oblasti bydlení a tím se musely izraelská vláda i Knesset zabývat.

Během období sedmého Knessetu byly velice silné debaty ohledně socioekonomických mezer v Izraeli a vůbec poprvé začali poslanci pracovat s termínem „práh chudoby“. V návaznosti na v té době aktuální socioekonomickou situaci ve státě, zorganizovalo protestní hnutí Černí panterci, které se skládalo převážně z Izraelců marockého původu, sérii násilných protestů v Jeruzalémě. Premiérka Golda Meirová se na stranu tohoto hnutí nechala slyšet, že „To nejsou milí lidé“ a tím ještě zesílila odpor Sefardských židů k Labouristické straně předsedkyně Meirové. V sedmém Knessetu bylo pouze 13 poslanců pocházejících z muslimských zemí, z nichž 2 byli právě z Maroka.<sup>25</sup> Následně byl vytvořen výbor, který měl sociálně ekonomickou situaci vyhodnotit a najít pro ni řešení.

---

<sup>20</sup> Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, sekce 8 [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

<sup>21</sup> Vláda se rozhodla zřídit národní vyšetřovací komisi pro vyšetřování událostí vedoucích k válce Yom Kippur a prvních dnů jejich bojů. Tato komise byla vedena soudcem Nejvyššího soudu Šimonem Agranatem. Podle něj je též nazývána jako Agranatova komise.

[http://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/agranat\\_eng.htm](http://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/agranat_eng.htm)

<sup>22</sup> LENDEL, Martin. Izrael: Křížovatka nenávisti. Brno, 2007. Dostupné z:

[http://is.muni.cz/th/67419/pedf\\_m/diplomka.doc](http://is.muni.cz/th/67419/pedf_m/diplomka.doc). Diplomová práce. Pedagogická fakulta, Masarykova Univerzita. str. 23

<sup>23</sup> Law of Return (Amendment no. 2). In: The Knesset [online]. 1970 [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: [https://www.knesset.gov.il/review/data/eng/law/kns7\\_return\\_eng.pdf](https://www.knesset.gov.il/review/data/eng/law/kns7_return_eng.pdf)

<sup>24</sup> Refuseniky byli nazýváni židovští občané bývalého Sovětského svazu, kterým nebylo uděleno povolení vystěhovat se do Izraele.

<sup>25</sup> Seventh Knesset. In: The Knesset [online]. 1974 [citováno: 2015-11-14]. Dostupné z:

<https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=7&lng=3>



Výsledkem bylo znatelné navýšení rozpočtů organizací a složek, které se této problematice věnují, avšak s příchodem jomkipurské války se priority státu změnila a finance tekoucí původně do této oblasti byly opět relokovány jinde, v tomto případě do bezpečnosti.<sup>26</sup>

Ve volbách do osmého Knesetu roku 1974 získala strana Likud a aliance Ma'arach<sup>2728</sup> dohromady 90 křesel ze 120, což signalizovalo transformaci politického systému na bipartismus.<sup>29</sup> Při těchto volbách poprvé uspěla též strana, která svůj program primárně zaměřovala na občanská a lidská práva a jmenovala se Hnutí za lidská práva.

Na počátku období osmého Knesetu a pouhý měsíc po sestavení nové vlády premiérky Goldy Meirové, tato vláda, v návaznosti na předběžnou zprávu Agranatovy komise, rezignovala. K rezignaci se rozhodla i přesto, že závěry této zprávy byly kritické k vojenskému vedení spíše, nežli k politickému, jelikož Meierovou i ministra obrany Dayana zpráva zbavila odpovědnosti.<sup>30</sup> Goldu Meirovou tak nahradil Yitzak Rabin.

Osmý Kneset se musel často zabývat stavem národní ekonomiky a politikou vlády snížit státní deficit. Plán na jeho snížení zahrnoval více než 40% devalvaci izraelské měny, k čemuž došlo na podzim roku 1974. Izraelský dluh narostl kvůli americké pomoci poskytnuté během a po válce Yom Kippur.

Roku 1975 byl založen vyšetřovací výbor o postavení žen a její vznik indikoval oficiální změnu v přístupu Izraele vůči ženám a jejich postavení. Během tohoto funkčního období osmého Knesetu byly také iniciovány základní zákony o lidských právech (Základní zákon: Lidská práva) a legislativě (Základní zákon: Legislativa), jejich pokusy o přijetí ovšem nebyly úspěšné, byl však přijat

---

<sup>26</sup> 40 Years Since the Establishment of the Israeli "Black Panther" Movement: New Documents on the Response of Government Institutions. In: Israel State Archives [online]. 2015 [citováno: 2015-11-14]. Dostupné z: <http://www.archives.gov.il/NR/exeres/1FD2BB02-3566-41EE-93A7-2C8A24078BE4.frameless.htm?NRMODE=Published>

<sup>27</sup> Anglicky nazývaná Alignment; Aliance labouristické strany a sociálně-demokratických skupin na levé straně politického spektra.

<sup>28</sup> EFRAT, Elisha. Geography and Politics in Israel Since 1967. Abingdon: Routledge, 1988, s. 153, ISBN 978-1-135-77926-9.

<sup>29</sup> Elections to the Eighth Knesset. In: The Knesset [online]. 1973 [citováno: 2015-11-14]. Dostupné z: [https://www.knesset.gov.il/description/eng/eng\\_mimshal\\_res8.htm](https://www.knesset.gov.il/description/eng/eng_mimshal_res8.htm)

<sup>30</sup> Agranat Commission. In: The Knesset [online]. 1973 [citováno: 2015-11-14]. Dostupné z: [https://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/agranat\\_eng.htm](https://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/agranat_eng.htm)

Základní zákon: Státní ekonomika<sup>31</sup>, který stanovuje pravidla a postupy pro uvalení daní a poplatků, jakož i pokyny pro provádění operací s majetkem ve vlastnictví státu.<sup>32</sup>

Během období devátého Knessetu došlo k několika zásadním událostem s ním, v historii státu, spojených. Poprvé v dějinách Izraele vládu sestavil někdo jiný, nežli představitel Labouristické strany nebo Mapai. Menachem Begin a jeho strana Likud sestavila vládu, zatímco aliance Ma'arach usedla v opozici. Jeden z jejich představitelů – Moshe Dayan z aliance odešel a stal se ministrem zahraničních věcí.

V tomto funkčním období Knessetu bylo ve shromáždění mnohem více frakcí, než tomu bylo doposud, někteří poslanci dokonce frakci změnili až třikrát nebo čtyřikrát.<sup>33</sup> Většina z těchto změn se konala v Demokratickém hnutí za změnu, středová strana utvořena krátce před volbami, které ve volbách získalo 15 křesel, rozpadlo se však již v prvním roce funkčního období.<sup>34</sup>

Hlavní událostí konanou v průběhu období devátého Knessetu byla návštěva egyptského prezidenta Anwara El Sadata a jeho projev na plénu shromáždění, který se konal 20. listopadu 1977. Za necelý rok a půl pak byla podepsána smlouva mezi Izraelem a Egyptem – první mírová smlouva mezi židovským státem a arabskou zemí. Ta byla dojednána v americkém Camp Davidu, ratifikována Knessetem – pro bylo 95 poslanců, proti 18, 2 se zdrželi hlasování a podepsána byla 23. března 1979 v Bílém domě. Signujícími byli izraelský předseda vlády Begin a egyptský prezident Sadat. Egypt tím nazpět získal Sinaj, z něhož se izraelské jednotky stahovaly postupně až do roku 1982. Za tyto mírové smlouvy byli oba aktéři oceněni Nobelovou cenou míru. Nelibě však tuto egyptskou dohodu s Izraelem bral zbytek arabského světa, jež tento postup považoval za zradu provedenou arabskému obyvatelstvu. Ona nelibost vedla nakonec až ke smrti egyptského prezidenta Anwara El Sadata, na nějž byl spáchán dne 6. října 1981 atentát zosnovaný Skupinou islámského džihádu.

---

<sup>31</sup> Eighth Kneset. In: The Kneset [online]. 1977 [citováno: 2015-11-14]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage3.aspx?kns=8&lng=3>

<sup>32</sup> Basic Law: The State Economy. In: The Kneset [online]. 1975 [citováno: 2015-12-18]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawStateEconomy.pdf>

<sup>33</sup> Factional and Government Make-Up of the Ninth Kneset. In: The Kneset [online]. 1980 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: [https://www.knesset.gov.il/history/eng/eng\\_hist9\\_s.htm](https://www.knesset.gov.il/history/eng/eng_hist9_s.htm)

<sup>34</sup> Democratic Movement for Change (DMC). In: The Kneset [online]. 1981 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: [https://www.knesset.gov.il/faction/eng/FactionPage\\_eng.asp?PG=47](https://www.knesset.gov.il/faction/eng/FactionPage_eng.asp?PG=47)

Tři ministři financí se vystřídalí v úřadu během období devátého Knessetu, z nichž každý zastával jinou politiku než jeho předchůdce. První ministr ve vládě, Simha Erlich, podporoval liberalizaci obchodů v cizí měně, stejně jako minimalizaci zapojení státu v národním hospodářství. Tato politika ovlivnila nárůst komerčního deficitu a zrychlení inflace, což bylo Knessetem často probíráno. Současná Izraelská lira byla nahrazena šekelem, a to v poměru 1:10.<sup>35</sup> Politika druhého, Igaela Hurvitze z nich ztroskotala na snaze upravit postavení a platy učitelů, kdy odmítal implementování závěrů speciální komise do právní úpravy.<sup>36</sup> Třetím ministrem financí byl Yoram Aridor, který se rozhodl snížit deficit tím, že snížil daně na domácí spotřebiče a automobily<sup>37</sup>, tento krok byl částí politického spektra jako populistický a začalo se mu přezdívat „Merry Aridor Days“, plán však zajistil v následujících letech snížení deficitu, a to zejména ze zvýšeného příjmu daní. Inflace ovšem dál rostla, a tak Aridor přišel s plánem na zavedení fixního směnného kurzu na americký dolar. Toto opatření se setkalo s velkou vlnou kritiky a on byl nucen na svou funkci rezignovat.<sup>38</sup>

Funkční období desátého Knessetu bylo pouze tříleté, shromáždění se totiž usneslo na svém rozpuštění kvůli nestabilní koalici v plénu a výborech Knessetu. Důvody pro toto rozhodnutí byly ve stále probíhající ekonomické krizi, která zmítala Izraelem. Během tohoto tříletého období využily náboženské strany pouze těsné většiny vlády a činily kroky na prosazení změn v oblasti, která byla prozatím ve statu-quo – znesvěcování Šabatu. Tyto náboženské strany byly úspěšné a prosadily zákaz letů společnosti El Al o Šabatu, učinily kroky ke snížení počtu pracovních povolení o tomto dni a dalších svátcích, a prosadily také zvýšení dohledu nad dodržováním Kašrutu.

V ekonomické sféře došlo k bankovní krizi, která způsobila, že se stát stal majoritním vlastníkem v bankovním systému Izraele. Knesset se zabýval i finančním postavením obcí. Ke konci funkčního období dosáhla inflace již trojmístné cifry a přinesla na pořad dne jednání o zavedení fixního směnného

---

<sup>35</sup> Ninth Knesset. In: The Knesset [online]. 1981 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=9&lng=3>

<sup>36</sup> Implementation of the Etzioni Commission Recommendations. In: Taub Center [online]. 1985 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: <http://taubcenter.org.il/implementation-of-the-etzioni-commission-recommendations/>

<sup>37</sup> Israel: Familiar Field. In: TIME [online]. 1981 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,952980-1,00.html>

<sup>38</sup> Israel: Unhatched Egg. In: TIME [online]. 1983 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,926277-1,00.html>

kurzu – plánu, který vedl k rezignaci Yorama Aridora v předchozím období. Vláda se navíc rozhodla zahájit realizaci dvou rozsáhlých plánů – The Dead Sea Canal, průplav, který měl propojit Středozemní moře a Mrtvé moře a projekt stíhacích letounů Lavi. Oba tyto projekty byly ale sporné a z rozpočtových důvodů nakonec zrušeny.<sup>39</sup>

Jedenáctý Kneset přinesl úpravy v Jednacím řádu Knesetu, s cílem umožnit opozici její efektivní fungování. Právně tak byl například upraven počet hlasů poslanců nutných ke svolání zvláštního zasedání při přerušení schůze shromáždění.<sup>40</sup>

Hlavním problémem pro Kneset a vládu však i nadále byla ekonomická krize. Ministr financí spolu s premiérem Peresem podporovali agresivní hospodářskou politiku, která sice vedla k nárůstu izraelské ekonomiky, ovšem také k nárůstu míry nezaměstnanosti.<sup>41</sup> Základem plánu bylo<sup>42</sup>:

- významné snížení vládních výdajů a deficitu,
- dohoda s významným odborovým svazem té doby o mzdové regulaci,
- mimořádná opatření o zavedení dočasné cenové kontroly širokého sortimentu zboží a služeb,
- ostrá devalvace měny, následovaná dlouhodobou politikou fixního devizového kurzu a
- potlačení možnosti Banky Izraele emitovat peníze k pokrytí schodku veřejných financí.

Poslanci jedenáctého Knesetu opakovaně vyvíjeli snahu o reformu volebního systému. Reforma byla nakonec dohodnuta mezi aliancí Ma'arach a stranou Likud. Zahrnovala v sobě smíšený volební systém, který kombinoval regionální volby (4-5 zástupců z každého regionu) a již zavedený proporcionální

---

<sup>39</sup> Tenth Kneset. In: The Kneset [online]. 1984 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=10&lng=3>

<sup>40</sup> Kneset Rules of Procedure. In: The Kneset [online]. 2012, článek 21 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/rules/eng/ChapterC1.pdf>

<sup>41</sup> Israel: The Peres Era and Its Legacy. In: Foreign Affairs [online]. 2015 [citováno: 2015-11-16]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/israel/1987-02-01/israel-peres-era-and-its-legacy>

<sup>42</sup> The Israeli Stabilization Program, 1985-86. In: The American Economic Review, Vol. 77, No. 2 [online]. 1986 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/pss/1805463>

systém. I přes dosaženou dohodu pokus o reformu selhal kvůli námitce Ústředního výboru strany Likud.<sup>43</sup>

Vládní krize v období dvanáctého Knessetu vedla ke schválení dodatku k základnímu zákonu o Knessetu a k novelizaci zákona o volbách. Omezila se tak možnost k libovolnému pohybu poslanců mezi stranami a utváření frakcí za účelem osobního prospěchu. Kromě toho byla schválená také nová verze základního zákona o vládě, které se v Knessetu přezdívalo „novelizace o přímé volbě premiéra“. Legislativní proces v této věci byl iniciován čtyřmi poslanci za různé frakce. Cílem bylo posílit postavení předsedy vlády a vlády samotné nad Knessetem a stanovoval, že návrh na vyslovení nedůvěry vládě musí být schválen nadpoloviční většinou všech poslanců a ne pouhou prostou většinou, jako tomu bylo do teď.

Spolu s těmito základními zákony se dvanáctému Knessetu podařilo schválit dva nové základní zákony, které se zabývají lidskými právy – Základní zákon: Svoboda povolání a Základní zákon: Lidská svoboda a důstojnost, které byly schváleny poté, co Knesset uznal, že není schopen vypracovat jeden základní zákon, který by se zabýval všemi aspekty lidských práv.

V průběhu období dvanáctého Knessetu rozhodoval Nejvyšší soud o mnoha otázkách týkajících se činnosti parlamentu. Toto soudní rozhodování přivedlo Knesset i veřejnost k debatám ohledně problému tzv. soudního aktivismu Nejvyššího soudu.<sup>44</sup>

Hlavní událostí během funkčního období třináctého Knessetu bylo podepsání Mírových dohod z Osla s Palestinci a okolnosti s tím spojené – Izraelsko-Jordánská mírová smlouva a atentát na premiéra Jicchaka Rabina. Při uzavírání Mírových dohod z Osla Palestinci zcela poprvé uznali existenci izraelského státu. Tyto Dohody zahrnovaly autonomii části gazského pásma a Západního břehu Jordánu.

Proti politice vlády se zvedla vlna protestů a demonstrací od části obyvatel. Premiér Jicchak Rabin byl zavražděn židovským extremistou na konci

---

<sup>43</sup> Eleventh Knesset. In: The Knesset [online]. 1988 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=11&lng=3>

<sup>44</sup> Broadening the Scope of Judicial Review in Israel: Between Activism and Restraint. In: Tel Aviv University [online]. 2009 [citováno: 2015-11-16]. Dostupné z: <http://www.tau.ac.il/law/barakerez/artmarch2010/38.pdf>

shromáždění za podporu mírového procesu, které se konalo na náměstí v Tel Avivu. Bylo to poprvé, kdy byl člen izraelské vlády zavražděn a tento atentát způsobil velký šok ve státě.

Třináctý Kneset se zabýval několika ekonomickými problémy, mezi nimi například privatizací státních podniků, zmírnění vládní kontroly nad bankami a záměrem, nakonec nenaplněným, zdanit kapitálový trh od počátku roku 1995. Rekordně dlouhý projev se ve třináctém Knesetu udál roku 1993 během debat k zákonu o státním rozpočtu. Tyto debaty poznamenaly obstrukce členů opozice, kteří tak chtěli zmařit jeho projednávání. Projev Michaela Eitana trval celých deset hodin. Zákon stanovoval snížení rozpočtu pro oblast Judeji, Samaří a Pásmo Gazy, zatímco arabský sektor a periférie měly dostat více.<sup>45</sup>

Zavedení primárních voleb uvnitř větších stran značně změnilo model fungování členů třináctého Knesetu. Více než na rozhodnutích vedení stran a jejich lídrů se stali poslanci závislí na rozhodnutí ostatních členů. Tento vývoj podkopal jistou „frakční poslušnost“ a přinesl zvýšení počtu předložených návrhů zákona člena shromáždění (private member's bill).<sup>46</sup>

Volby do čtrnáctého Knesetu byly historicky první, které se konaly společně s přímou volbou premiéra. Tento systém byl zaveden ke stabilizaci výkonné moci a snížení její nezávislosti na Knesetu. Avšak rozdělení hlasů způsobilo podstatně snížení mandátů do té doby dvou dominantních stran. Celá právní úprava tohoto systému byla velice vágní a špatně nastavena, chyběl zde mimo jiné element konstruktivního veta a poté, co došlo v roce 1999 ke zmatkům při vyslovení nedůvěry premiérovi, se od této přímé volby brzy upustilo. Čtrnáctý Kneset byl poslední, ve kterém byla většina křesel v držení dvou největších frakcí – Likud a Labouristická strana.<sup>47</sup>

Často diskutovaným tématem čtrnáctého Knesetu byl mírový proces s Palestinci, se zaměřením na Hebronský protokol<sup>48</sup>, který byl plénem ratifikován

---

<sup>45</sup> About Michael Eitan. In: Minister Michael Eitan [online]. 2015 [citováno: 2015-11-16]. Dostupné z: [http://www.miki.org.il/en/?page\\_id=23](http://www.miki.org.il/en/?page_id=23)

<sup>46</sup> Thirteenth Kneset. In: The Kneset [online]. 1996 [citováno: 2015-11-16]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage.aspx?kns=13&lng=3>

<sup>47</sup> Elections to the Fourteenth Kneset. In: The Kneset [online]. 1996 [citováno: 2015-11-16]. Dostupné z: [https://www.knesset.gov.il/description/eng/eng\\_mimshal\\_res14.htm](https://www.knesset.gov.il/description/eng/eng_mimshal_res14.htm)

<sup>48</sup> Protocol Concerning the Redeployment in Hebron. In: Israel Ministry of Foreign Affairs [online]. 1997 [citováno: 2015-11-16]. Dostupné z:

v lednu 1997. Protokol se týkal částečného přesunu Izraelských obranných sil z Hebronu, v souladu s prozatímní dohodou Oslo II. Podle protokolu měla Oblast H-1, kterou tvořilo téměř 80% území, spadat pod palestinskou samosprávu, zatímco Oblast H-2 by zůstala pod izraelskou kontrolou. Tento protokol však nikdy nebyl ratifikován všemi smluvními stranami.

Tento čtrnáctý Kneset na svých zasedáních projednával problematiku Ulice Bar Ilan v Jeruzalémě. Tisíce ortodoxních židů dlouhodobě protestovaly proti užívání silnice během Šabatu a požadovaly její uzavření. Tyto protesty se proměnily v násilné střety s policejními složkami, kdy demonstrující vrhali kameny na projíždějící vozidla a napadali zasahující policisty. Ministr dopravy nechal zřídit výbor, který měl posoudit celou záležitost a vydat doporučení o uzavření či ponechání silnice otevřené během Šabatu. Na základě výsledného doporučení se ministr dopravy rozhodl silnici o Šabatu uzavřít a informoval o tom Nejvyšší soud, který měl rozhodnutí posoudit. Ten, po zhodnocení a ověření situace, že sekulární veřejnost má možnost využít alternativního řešení pro dopravu v této oblasti, rozhodnutí schválil.<sup>49</sup>

Mimo to se čtrnáctý Kneset zabýval hospodářskou politikou vlády, která byla spojena se škrty ministerstva financí v rozpočtu Banky Izraele a politikou vysokých úrokových sazeb. Obě tyto tendence měly za následek zpomalení trhu. Následné obtíže při schvalování zákona o státním rozpočtu pro rok 1999 vedly až k předčasným volbám.

V září roku 2000, v období patnáctého Knesetu, vypukla druhá palestinská intifáda nazývaná také jako Intifáda Al-Aqsa. Ta byla reakcí na návštěvu tehdejšího opozičního lídra strany Likud – Ariela Šarona na Chrámové hoře (je zde mešita Al-Aqsa, od toho název pro tuto intifádu) v Jeruzalémě, což je jedno z nejdůležitějších náboženských míst muslimského světa. Při této následné intifádě byly zabity stovky vojáků i civilistů, palestinské útoky zahrnovaly také sebevražedné atentáty v izraelských městech; jedním z takových útoků byl například sebevražedný bombový útok z 1. 6. 2001 v Tel Avivu, při kterém atentátník zaútočil na místní disko klub u delfinária v samém centru města. Při

---

<http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/protocol%20concerning%20the%20redeployment%20in%20hebron.aspx>

<sup>49</sup> SARAT, Austin. Book Series: Studies in Law, Politics and Society, Volume 50. Bingley: Emerald Group Publishing Limited, pp.iv, 2009, s. 155, ISBN: 978-1-84950-696-0.

tomto útoku bylo zabito přes 20 lidí a dalších 120 jich bylo zraněno. Místo dodnes připomíná prázdná zničená budova, u které jsou stále pokládány květiny na památku obětí tohoto činu.

Vypuknutí intifády, hospodářská krize ve světě i propad v sektoru hi-tech, podkopaly stabilitu izraelské ekonomiky a tím byla narušena důvěra ve vládu. Její návrh na reformy v oblasti daní, ve prospěch zdanění zisku ze spořicíh účtů, akciových investic a dědictví, se setkaly s ostrým nesouhlasem Knesetu i veřejnosti. V konečném důsledku ztratila vláda premiéra Baraka většinu v Knesetu, vliv na to měly protichůdné názory ohledně jednání s Palestinci, a Barak se rozhodl vzdát se funkce premiéra. Následovala opět přímá volba premiéra. V přímé volbě, která se konala v únoru 2001, získal absolutní většinu hlasů, do té doby opoziční, Ariel Šaron. Tato přímá volba premiéra byla poslední, která se konala, patnáctý Kneset přijal novou verzi základního zákona o vládě (Základní zákon: Vláda), kterým od příštích voleb navrací volební systém před přijetím přímé volby v roce 1996.<sup>50</sup>

Politická nestabilita za období patnáctého Knesetu se promítla také do jeho fungování. V tomto období bylo předloženo rekordní množství návrhů zákona člena shromáždění – 4236, pouze 239 jich z toho bylo ovšem schváleno. Oproti tomu na druhou stranu bylo za období patnáctého Knesetu přijato pouze 162 vládních návrhů zákona a 39 návrhů zákona od výborů Knesetu. Vzhledem k tomu, že náklady na realizaci tzv. soukromé legislativy<sup>51</sup> překročily náklady vyhrazené ze státního rozpočtu, přijal Kneset dodatek k základnímu zákonu o státní ekonomice (Základní zákon: Státní ekonomika), který stanovuje, že návrh zákona člena shromáždění, na jehož realizaci bude nutné vynaložit více než 5 milionů NIS, je k přijetí třeba nejméně 50 poslanců.<sup>52</sup>

Během funkčního období šestnáctého Knesetu vyvinul předseda Výboru pro ústavu, právo a spravedlnost úsilí pro získání shody mezi poslanci shromáždění na podobě komplexní ústavy. Výbor spolupracoval s Izraelským institutem pro demokracii i dalšími subjekty akademické sféry, přesto však ke shodě napříč politickým spektrem na půdě Knesetu nedošlo.

---

<sup>50</sup> Fifteenth Kneset. In: The Kneset [online]. 2003 [citováno: 2015-11-17]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=15&lng=3>

<sup>51</sup> Návrhy podané členem shromáždění, nebo skupinou členů.

<sup>52</sup> Fifteenth Kneset. In: The Kneset [online]. 2003 [citováno: 2015-11-17]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=15&lng=3>



Šestnáctý Knesset trpěl nízkou důvěrou veřejnosti, což zapříčinily četné skandály, které se udály poslancům shromáždění. Počet trestně stíhaných poslanců se znatelně navýšil, mezi nimi byl i Ariel Šaron a jeho syn, který byl taktéž poslancem shromáždění. Dalším skandálem bylo dvojité hlasování dvou poslanců, kteří hlasovali i za své nepřítomné kolegy. V důsledku toho předseda Knessetu Reuven Rivlin požádal policii, aby celou věc vyšetřila a ta poprvé v historii Knessetu realizovala úkony vyšetřování v budově shromáždění.<sup>53</sup> Tento skandál vedl k zavedení nového elektronického hlasovacího systému v Knessetu a zároveň ke zřízení Veřejného výboru pro etická pravidla, v jejímž čele stanul bývalý soudce Nejvyššího soudu Jicchak Zamir. Knesset následně také zrušil automatickou imunitu poslancům, proti kterým je podána obžaloba.<sup>54</sup>

Po volbách do sedmnáctého Knessetu zasedla do shromáždění poprvé v historii této instituce jako vítězná strana partaj, která kandidovala ve volbách poprvé – Kadima. Nicméně, někteří členové této strany byli již ostřílení politici, kteří v minulosti v Knessetu zasedali za jiné strany, především z Labouristické strany a Likudu. Zvoleno bylo při těchto volbách 17 žen a poprvé v historii se jedna z nich, Dalia Itzik, stala i předsedkyní shromáždění.

Nadále pokračovala politická jednání mezi premiérem Olmertem a předsedou palestinské samosprávy Abbásem o budoucnosti společných vztahů. Při nich však nebylo dosaženo žádného pokroku v důsledku oslabení vedení Fatahu a převzetí moci Hamásem v Pásmu Gazy.

Výbor pro ústavu, právo a spravedlnost pokračoval ve své práci na vytvoření ucelené ústavy, na jejíž tvorbě pracoval již několikáté funkční období, opět však nedošlo k zásadnímu posunu v této oblasti. Výbor dále řešil návrh zákona, jehož součástí bylo uspořádání referenda o mírových dohodách obsahujících ústupky v otázce území. Jeho projednávání nakonec přerušily volby.

Státní kontrolní výbor se během funkčního období sedmnáctého Knessetu rozhodl zřídit několik národních vyšetřovacích komisí – na pomoc přeživším Holocaustu, na zkoumání zhoršující se situace s vodou a na zkoumání přístupu

---

<sup>53</sup> Charges to Be Filed Against Two MKs for Double-voting. In: Haaretz [online]. 2003 [citováno: 2015-11-17]. Dostupné z: <http://www.haaretz.com/charges-to-be-filed-against-two-mks-for-double-voting-1.99950>

<sup>54</sup> Sixteenth Knesset. In: The Knesset [online]. 2006 [citováno: 2015-11-17]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=16&lng=3>

státních orgánů vůči občanům evakuovaných z osady Gush Katif během izraelského jednostranného stažení z Pásmo Gazy v roce 2005. Státní kontrolní výbor takovouto pravomoc – zřídit vyšetřovací komisi, v historii Knessetu využil doposud pouze jednou – ke zkoumání bankovní krize v roce 1985.<sup>55</sup>

Osmnáctý Knesset, který byl ustanoven v únoru 2009, musel čelit prudkému zhoršení vztahů Izraele s Tureckem. V důsledku projevu tureckého premiéra Erdogana, který byl namířen proti židovskému státu, i na popud reakcí a projevů v Knessetu, si ministr zahraničí Danny Ayalon povolal tureckého velvyslance, aby mu situaci vysvětlil. Další zhoršení těchto vztahu nastalo v průběhu května 2010, kdy tým izraelských obranných sil zadržel loď, která plula se stovkami ozbrojených osob, jež disponovaly noži, sekerami a dalšími ručními zbraněmi. Tyto osoby měly v úmyslu se infiltrovat do Gazy. Během procesu zajištění plavidla bylo zabito 9 tureckých občanů a 44 jich bylo zraněno. Mezi osobami na lodi byla také poslankyně Hanin Zouabi, Palestinka s izraelským občanstvím.<sup>56</sup> Shromáždění tento krok Zouabiové odsoudilo napříč politickým spektrem a v červenci 2010 jí v souladu se zákonem o imunitě byly Knessetem odebrány výsady člena shromáždění a to až do konce funkčního období osmnáctého Knessetu.<sup>57</sup>

Předseda shromáždění Rivlin v dubnu 2009 odeslal, v návaznosti na narůstající hrozbu Iránu pro Izrael a konání světové konference OSN proti rasismu, ostatním předsedům zákonodárných orgánů ve světě osobní dopis, ve kterém jeho adresáty varoval, že „slova prezidenta Iránu jsou varováním pro celé lidstvo a Holocaust se může opakovat. Takoví, jako je Mahmoud Ahmadinejad, jej započnou.“<sup>58</sup>

Devatenáctý Knesset byl zvolen v lednu 2013 a jeho funkční období trvalo méně než dva roky. Během tohoto období byla u moci vláda premiéra Netanyahua ze strany Likud. Vládní koalice se skládala z frakce už zmíněného Likudu a pravicové národní strany Jisrael Bejtenu a dalších čtyř stran. Rozmanitost

---

<sup>55</sup> Seventeenth Knesset. In: The Knesset [online]. 2009 [citováno: 2015-11-17]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage3.aspx?kns=17&lng=3>

<sup>56</sup> Zoabi: 'Confrontation was not our goal'. In: The Jerusalem Post [online]. 2010 [citováno: 2015-11-17]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Israel/Zoabi-Confrontation-was-not-our-goal>

<sup>57</sup> Eighteenth Knesset. In: The Knesset [online]. 2013 [citováno: 2015-11-19]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=18&lng=3>

<sup>58</sup> Rivlin warns world of 'Hitler's return'. In: Ynet news [online]. 2009 [citováno: 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3704350,00.html>

koaličních stran dávala zpočátku naději na pokrok v řešení rozličných témat veřejné agendy, tyto naděje však vzaly brzy za své, a to kvůli neochotě koaličních stran spolu hlouběji spolupracovat, oficiálně z důvodu dodržení slibů daných svým voličům.

Nicméně i přes to se devatenáctému Knessetu podařilo přijmout řadu důležitých norem, jako: Základní zákon: Referendum, kterým stanovuje předpoklady ke schválení vládního rozhodnutí podepsat jakoukoli dohodu, v oblastech tímto základním zákonem předepsaných; knižní zákon, který zavádí nové regulace na knižním trhu; a zákon, kterým byla navýšena uzavírací klauzule při volbách do shromáždění z 2% na 3,25%.<sup>59</sup>

V současné době probíhá funkční období dvacátého Knessetu, který vzešel z voleb v březnu 2015.

## 2.2 Volby

Ve volbách do Knessetu je celý stát Izrael jedním volebním obvodem, který vysílá 120 vítězných zástupců do shromáždění. Izrael povoluje účast ve volbách pouze registrovaným politickým stranám. Volby probíhají poměrným systémem hlasování s 3,25% uzavírací klauzulí, což zapříčiňuje velkou rozmanitost politických stran ve zvoleném shromáždění. Volič při nich, pomocí hlasovacího lístku, hlasuje pro politickou stranu, nikoli pro jednotlivé kandidáty. Toto pravidlo má podstatný vliv na izraelský politický systém, jelikož zvolení poslanci nerepresentují zeměpisné oblasti. Zatímco politické strany jsou voleny demokratickým způsobem, vnitřní volby kandidátů těchto stran demokratických procesů využívat nemusí, což je důležitá skutečnost pro pochopení izraelského politického života.<sup>60</sup> Podobně, jako je tomu v případě evropských zemí, Izrael umožňuje diskvalifikovat z voleb nedemokratické, pro-rasistické či terorismus podporující strany, jakož i strany, jejichž platformy popírají právo státu Izrael na existenci. Aktivní volební legitimaci má každý izraelský občan, který dosáhl věku 18 let a pasivní legitimace – právo být volen se nabývá dosažením 21. roku života.

---

<sup>59</sup> Liberman Mocks Opposition 'Crybabies' as Governance Law Passes. In: Israel National News [online]. 2014 [citováno: 2015-11-19]. Dostupné z:

<http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/178361#.Vvci9CvkXbx>

<sup>60</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 104. ISBN 978-1-84113-835-0.

Základní zákon také uvádí osoby, které nesmí být kandidáty do shromáždění:

- 1) Hlava státu;
- 2) dva vrchní rabíni;
- 3) soudce (shofet), po dobu výkonu této funkce;
- 4) soudce náboženského soudu (dayan), po dobu výkonu této funkce;
- 5) státní kontrolor;
- 6) náčelník generálního štábu armády státu Izrael;
- 7) rabíni a ministři pro ostatní náboženství, po dobu výkonu této funkce;
- 8) vedoucí státní zaměstnanci a vedoucí armádní důstojníci s takovou hodností a funkcí, jakou stanoví zákon.

Izraelský parlamentní systém, jak již bylo řečeno v úvodu kapitoly, byl inspirován systémem ve Velké Británii. Přestože tato recepce vychází z dob Britského mandátu, Westminsterský systém nebyl adoptován kompletně. Zatímco Británie je rozdělena do volebních obvodů tak, aby regionální zástupci byli voleni osobně, Izrael je oproti tomu jediným volebním obvodem, kde Izraelci volí strany, nikoli jednotlivce. Již od samotných začátků židovského státu zde byla rozsáhlá debata o potřebě změny tohoto volebního systému v Izraeli, a to především o potřebě včlenění regionálního aspektu do parlamentních voleb, kdy alespoň polovina zástupců budoucího Knesetu by reflektovala tento geografický prvek. Tato diskuze vyvrcholila v 80. letech 20. století, kdy poslanci jedenáctého Knesetu po opakovaně vyvíjené snaze o reformu konečně našli shodu. Reforma byla dohodnuta mezi aliancí Ma'arach a stranou Likud. Zahrnovala v sobě smíšený volební systém, který kombinoval regionální volby (4-5 zástupců z každého regionu) a již zavedený proporcionální systém. I přes dosaženou dohodu pokus o reformu bohužel selhal kvůli námitce Ústředního výboru strany Likud.<sup>61</sup>

Volební obtíže jsou hluboce zakořeněny ve volební metodě stanovené sekci 4 základního zákona (Základní zákon: Kneset), podle níž je Kneset volen „ve všeobecných, národních, přímých, rovných, tajných a proporcionálních volbách a v souladu se zákonem o volbách do Knesetu.“ Tato sekce obsahuje šest

---

<sup>61</sup> Eleventh Knesset. In: The Knesset [online]. 1988 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=11&lng=3>

podmínek, které musí být kumulativně spojeny při volbách do shromáždění. Volby musí být tedy:<sup>62</sup>

- 1) všeobecné – všichni oprávnění voliči mohou uplatnit své právo volit,
- 2) národní – celý stát je jediným volebním obvodem,
- 3) přímé – voliči volí přímo uchazeče o funkci,
- 4) rovné – každý má právo jednou volit a právo být volen,
- 5) tajné – volič odevzdává hlas sám, v praxi obvykle za oponou, v zalepené obálce a
- 6) proporcionální – mandáty v Knessetu jsou rozděleny poměrně, strana získá počet mandátů v poměru, který se blíží poměru počtu hlasů získaných od voličů a to za předpokladu, že získala dostatek hlasů a překročila hranici 3,25%.

Co se týče průběhu voleb, počítá se každý hlas, který odevzdá oprávněný volič, jenž využil svého práva volit. Účast ve volbách je v Izraeli tedy na dobrovolném principu, na rozdíl od některých ostatních států – například Belgie. 3,25% uzavírací klauzule byla zavedena ve snaze minimalizovat počet stran zastoupených v Knessetu ve vztahu k počtu přidělených mandátů, kterých by podle tohoto klíče měla mít každá strana nejméně čtyři.<sup>63</sup>

Volební období každého Knessetu je čtyřleté, může však být zákonem z ospravedlnitelných a neočekávaných důvodů prodlouženo.<sup>64</sup> Takový akt musí být schválen hlasy 80 poslanců shromáždění. Knesset se může usnést o zkrácení svého funkčního období, rozpuštění a vypsání nových voleb. K takové situaci dochází zejména při patovém rozložení sil ve shromáždění, pokud má vládnoucí koalice pouze křehkou většinu, která mu znemožňuje efektivně vládnout apod. Shromáždění tento krok činí pomocí zákona, k jehož přijetí je nutno nadpoloviční většiny všech členů. Nové volby se musí konat, pokud by nebyl schválen návrh zákona o státním rozpočtu na následující rok a to do tří měsíců od začátku fiskálního roku, kterého se tento zákon týká. Dále pak v případě, že žádný člen

---

<sup>62</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 106. ISBN 978-1-84113-835-0.

<sup>63</sup> Liberman Mocks Opposition 'Crybabies' as Governance Law Passes. In: Israel National News [online]. 2014 [citováno: 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/178361#.Vvci9CvkXbx>

<sup>64</sup> Takovým důvodem může být například válečný stav, jako tomu již v minulosti bylo při funkčním období sedmého Knessetu po vypuknutí války Yom Kippur v roce 1973.

z nově zvoleného Knessetu není schopen sestavit vládu, která by získala důvěru shromáždění. Premiér může se souhlasem prezidenta rozpustit Knesset, jestliže většina ze shromáždění je proti vládě a brání jí efektivně vykonávat svou funkci.<sup>65</sup>

Volební systém je neustále předmětem agendy mnoha politických stran, hnutí i nevládních organizací. Ty se roky snaží předkládat rozličné návrhy na změnu tohoto volebního systému, prozatím však většina zásadnějších návrhů skončila neúspěchem. V poslední době byl například po volbách v roce 2013 předložen návrh ze strany nevládních organizací, aby se uzavírací klauzule zvedla na 4%<sup>66</sup>, čímž by se částečně snížila roztržičnost a počet stran v Knessetu, což by mohlo vést k větší stabilitě budoucích vlád i efektivitě celého Knessetu, tento návrh byl předkládán ještě v době, kdy byla klauzule dvouprocentní, návrh na zvýšení tehdy neprošel. Zvýšit klauzuli se podařilo až o několik měsíců později, kdy byl přijat návrh na zvýšení uzavírací klauzule z 2% na 3,25%.<sup>67</sup>

## 2.3 Organizační struktura

### 2.3.1 Plénum

Plénum se skládá ze všech 120 zvolených členů shromáždění a jeho náplň práce je rozdělena do několika oblastí. Těmi jsou v první řadě legislativa, dále diskuze o otázkách národního zájmu, dohled nad prací vlády a s tím související pravomoc vyslovování důvěry a nedůvěry vládě, volba osob do některých klíčových veřejných úřadů a také ceremoniální aktivity.

Program jednání pléna tak konkrétně obsahuje nejčastěji přijímání zákonů, jejich novelizace, diskuze kolem nich, interpelace na členy vlády a premiéra, a návrhy na vyslovení nedůvěry vládě.

Velká část aktivit shromáždění se děje právě na jeho plénu, plénum Knessetu nevyžaduje kvorum pro to, aby bylo usnášeníschopné, a tak často z počtu 120 poslanců je jich přítomen jen zlomek z nich. První schůze každého nově zvoleného Knessetu je slavnostní událost a zahájena je hlavou státu.

---

<sup>65</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 106. ISBN 978-1-84113-835-0.

<sup>66</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 106. ISBN 978-1-84113-835-0.

<sup>67</sup> Liberman Mocks Opposition 'Crybabies' as Governance Law Passes. In: Israel National News [online]. 2014 [citováno: 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/178361#.Vvci9CvkXbx>

Přítomni jsou na ni významní státní činitelé i poslanci bývalých shromáždění. Předseda mu služebně nejstarší člen zvoleného shromáždění a členové na něm prohlašují svoji věrnost státu. Následně je volen nový předseda shromáždění.

Sál, ve kterém se uskutečňují zasedání pléna shromáždění, je rozdělen na dvě části. Ve spodní části zasedá samotné plénum a členové vlády, horní část tvoří galerie pro hosty.

V sálu zasedají zvolení poslanci podle zasedacího pořádku – podle stran, za které byli zvoleni a ke které patří. Konkrétní zasedací pořádek je stanoven Organizačním výborem před každým prvním zasedáním Knesetu následujícím po volbách. Je zvykem, že výbor umožňuje největší parlamentní straně zvolit si své místo v sále. Největší koaliční strana obvykle zasedá po levé straně od předsedy shromáždění a druhá největší po jeho pravici. Místo přiřazené členovi shromáždění se stává, pro nadcházející funkční období, místem trvalým a jeho jméno je elektronicky k místu přiřazeno. Předseda shromáždění zasedá uprostřed pléna a napravo od něj se nachází místo pro projevy poslanců.

Zasedací pořádek je zformován graficky do tvaru sedmiramenné svíce – menory. Stůl ve prostřed má tvar podkovy, a je vyhrazen pro členy vlády. V jeho čele sedí premiér. Po stranách sálu se nachází šest místností určených pro sekretáře výborů, stran, poradce a vedoucí zaměstnance Knesetu.

Na místě každého člena shromáždění se nachází kopie Jednacího řádu Knesetu. Dále je na něm počítačový terminál sloužící poslanci pro zobrazení denní agendy a veškerých podkladů důležitých pro ono zasedání. Tento počítačový terminál slouží současně také jako hlasovací zařízení pro hlasování v plénu. Je-li iniciováno hlasování, poslanci se na dotykové obrazovce před ním objeví možnosti „Pro“, „Proti“ a „Zdržuji se“. Bezprostředně po hlasování jsou výsledky zobrazeny na dvou velkoplošných obrazovkách zavěšených na stropu sálu.

Horní část sálu, galerie, je z důvodu bezpečnosti rozdělena neprůstřelným sklem na dvě části. Spodní část této galerie je vyhrazena pro významné hosty a tisk. Tato spodní část obsahuje speciální oblast v jejím levém rohu, která je určena prezidentovi a jeho doprovodu. Na její pravé straně je prostor pro tisk. Horní část

galerie se nachází za zmiňovaným neprůstředným sklem a je otevřena komukoli z veřejnosti, kdo chce přijít sledovat zasedání pléna shromáždění.

### 2.3.2 Stálé výbory Knessetu

Předsedové stálých výborů i jejich členové jsou voleni na začátku každého funkčního období nového Knessetu na základě doporučení Výboru pro uspořádání. Členství ve výborech je na bázi parlamentních stran. Ve dnech zasedání pléna Knessetu s ním zároveň zasedají i výbory. Mimo plenární zasedací dny, je-li to třeba, se výbory mohou sejít také mimo vyhrazené prostory budovy Knessetu. Výbory tak mohou mít svá výjezdní zasedání, která mají sloužit zejména ke studiu záležitostí v agendě, kterou má daný výbor v gesci.

Výbory se zabývají návrhy zákonů poté, co prošly prvním, respektive předběžným a prvním čtením v případě návrhů zákona člena shromáždění (private member's bill) a připravují je pro další fáze legislativního procesu jejich schvalování. Příležitostně se návrh zákona může po druhém čtení do výboru k projednání vrátit, jestliže k němu byly během jednání pléna nějaké výhrady. Výbory samy mají též možnost iniciovat legislativní proces.

Kromě toho se stálé výbory zabývají návrhy bodů k projednání, které jim byly plénum předány. Jde o předpisy, pro jejichž schválení je vyžadován souhlas příslušných výborů; dále o žádosti občanů adresované Knessetu či vládě; a veškerá ostatní agenda, kterou na výbory plénum Knessetu převede za účelem jejího zpracování. Výbory často zahajují jednání o určité otázky.

Každý stálý výbor má svůj stálý administrativní aparát, který je mu k dispozici, jakož i právní a ekonomičtí poradci, kteří mu jsou poskytnuty Knessetem. Výbory si mohou na svá zasedání přizvat ministry, státní zaměstnance anebo externí odborníky, je-li to k projednávání věci třeba. Výbory jsou nadány pravomocí zřizovat podvýbory pro zvláštní záležitosti a plénum může rozhodnout o vytvoření společného výboru složeného ze stejného počtu členů všech zúčastněných výborů, které mají status výboru pro konkrétní záležitosti. Zasedání výborů jsou neveřejná, nerozhodne-li výbor jinak.<sup>68</sup>

Mezi stálé výbory patří:

---

<sup>68</sup> Permanent Knesset Committees. In: The Knesset [online]. 2015 [citováno: 2015-12-19]. Dostupné z: [https://www.knesset.gov.il/committees/eng/permanent\\_committees\\_eng.asp](https://www.knesset.gov.il/committees/eng/permanent_committees_eng.asp)



- *Sněmovní výbor*, který zabývá se Jednacím řádem Knessetu a všemi záležitostmi z něj vyplývajícími, imunitou členů Knessetu, jmenováním předsedů a členů výborů, rozdělením funkcí z řad výborů a jejich vzájemná koordinace, rozhodnutími týkajícími se přidělení návrhů zákona příslušným výborům,
- *Finanční výbor*, který se zabývá se státním rozpočtem, všemi druhy daní, cly a osvobozením od daně, půjčkami, záležitostmi souvisejícími s cizí měnou, bankovním sektorem, státními příjmy a jeho výdaji,
- *Výbor ekonomických záležitostí*, jehož hlavní agendou je obchod a průmysl, zemědělství a rybolov, všechna odvětví dopravy, ekonomické plánování a koordinace, vývoj, státní koncese, veřejné práce, bydlení, komunikace, Správa pozemků Izraele, energetika, infrastruktura a voda,
- *Výbor pro zahraniční věci a obranu* má v gesci otázky zahraničních věcí státu, jeho ozbrojených sil a bezpečnost státu,
- *Výbor pro vnitřní záležitosti a životní prostředí* se zabývá místní samosprávou, územním plánováním, vstupem do země a registrací populace, občanstvím, tiskem a zpravodajstvím (intelligence), etnickými komunitami, náboženskými organizacemi židů a ostatních náboženství, policií a věznicemi. Dále je jeho agendou problematika životního prostředí, která byla do výboru vnitra přidána během období osmého Knessetu.
- *Výbor pro ústavu, právo a spravedlnost*, který má za starost otázky ústavy, její přípravu a další věci s ní spojené, základní zákony, legislativu a procesní stránku justice,
- *Výbor pro přistěhovalectví, a pro záležitosti týkající se židovské diaspory* řeší agendu imigrace, absorpce emigrantů, židovského a sionistického vzdělání v diaspoře, všechny otázky spojené s vládou, Světovou sionistickou organizací a Židovskou agenturou. Tento výbor byl zřízen v průběhu devátého Knessetu.
- *Výbor pro školství, kulturu a tělovýchovu* se zabývá všemi záležitostmi týkajícími se vzdělávání. Agendou jsou školy, školky, vzdělávání v konkrétních odvětvích, soukromé vzdělávání, učební

materiály, otázka učitelů, rozvoj a investice, rozpočet na tuto oblast, stipendijní podpora pro chudé studenty, edukace žáků s poruchami učení a také vyšší vzdělávání ve státě. V poslední době se výbor také zabývá otázkou vývoje chování dospívající mládeže a jak s tím naložit, jelikož veřejností je současná situace vnímaná velice negativně. Do funkčního období šestnáctého Knessetu byl tento výbor pouze pro školství a kulturu, agenda sportu do něj byla včleněna až následně.

- *Výbor pro práci, sociální a zdravotní péči*, jak již jeho název napovídá, se zabývá otázkami práce, sociálním zabezpečením, včetně jeho systému pro zajištění minimálního příjmu. V jeho gesci jsou Národní institut pro pojištění (Bituah Leumi)<sup>69</sup>, otázky zdraví, dobrých životních podmínek, osoby se zdravotním postižením a jejich rehabilitace, zahrnující vojáky, rodiny obětí válek, mladiství pachatelé, důchody a dávky. Až do konce funkčního období osmého Knessetu existovaly dva samostatné výbory – Výbor pro práci a Výbor pro veřejné služby, ze kterých byl tento Výbor nakonec vytvořen.
- *Státní kontrolní výbor* se zabývá kooperací se Státním kontrolorem a ombudsmanem. Pravomoci výboru vycházejí ze Základního zákona: Státní kontrolor a norem s tím spojených. Řeší postavení a pravomoci vnitřních kontrolorů.
- *Výbor pro postavení žen* má za cíl zabývat se otázkami spojenými s pokrokem v oblasti postavení žen: vůči rovnosti v zastoupení, rovnosti ve vzdělávání a personálním statusu, v předcházení diskriminaci v důsledku pohlaví nebo sexuální orientace a násilí na ženách.
- *Výbor pro vědu a techniku* se zabývá politikou v oblasti civilního výzkumu a vývoje, pokročilými technologiemi, výzkumem a vývojem v oblasti životního prostředí a jeho ochrany, akademickým i neakademickým vědeckým výzkumem a výzkumnými ústavy. Agendou je také obsazování vedoucích

---

<sup>69</sup> Zřízen na základě zákona o národním pojištění. Za cíl má poskytnout sociálně slabým skupinám obyvatelstva (s dočasnými či dlouhodobými obtížemi) finanční základ pro živobytí. Institut je dále odpovědný za prosazování zákonů a dohod, jako je kupříkladu zákon na podporu příjmů.

vědeckých pracovníků ve vládních úřadech, Národní radě výzkumu a vývoje a zabývá se také otázkami v oblasti počítačových technologií.

### 2.3.3 Zvláštní výbory

Tyto výbory fungují na podobném principu jako výbory stálé, ovšem na rozdíl od nich jsou jmenovány na omezenou dobu. Některé z těchto výborů bývají po čase přeměněny na výbory stálé, pokud problémy, kvůli nimž byly založeny, přetrvávají. Zvláštní výbor je zřízen maximálně na dobu funkčního období Knesetu, který je zřídil. V souladu s doporučením Sněmovního výboru je Kneset oprávněn určit projednání určité otázky konkrétnímu výboru. Postavení zvláštních výborů je totožné s výbory stálými, s tím rozdílem, že fungování těchto je časově omezené.

V současné době jsou ustanoveny tyto zvláštní výbory:

- *Výbor pro drogové záležitosti* se zabývá problémem zneužívání drog a alkoholu v Izraeli. Dozoruje nad prevencí a provádí dohled nad všemi orgány, které se zabývají zneužíváním drog a jejich důsledků.
- *Výbor pro práva dítěte* se zabývá otázkami ochrany dětí a mládeže; rozvoji jejich personálního statutu s cílem uplatnit jejich práva v souladu s Mezinárodní dohodou o právech dítěte a zajistit, že děti budou vyrůstat ve vhodném rodinném prostředí
- *Výbor pro transparentnost a přístup k informacím činnosti vlády* má za úkol otázky transparentnosti a s tím spojený veřejný přístup k informacím týkající se vládní databáze, registru veřejných smluv a posílení veřejného dohledu nad procesem přijímání neveřejných vládních rozhodnutí.<sup>70</sup>
- *Výbor pro zahraniční pracovníky* se zabývá otázkami: vstupu na území státu Izrael; pobytu v Izraeli; legálním a nelegálním zaměstnáváním zahraničních pracovníků; zatýkáním a deportací nelegálních zahraničních pracovníků; problematikou vydávání

---

<sup>70</sup> Agenda of the Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-20]. Dostupné z: [https://www.knesset.gov.il/agenda\\_committee\\_multi/mLang/committee\\_agenda.aspx?lid=3&display=Committee&committee\\_id=571](https://www.knesset.gov.il/agenda_committee_multi/mLang/committee_agenda.aspx?lid=3&display=Committee&committee_id=571)

pracovních povolení a zařazováním do oblastí jako jsou například stavebnictví, ošetřovatelství, zemědělství, výroba a služby.

- *Petiční výbor* se zabývá peticemi například proti vládě.

### **2.3.4 Parlamentní skupina**

Člen shromáždění může vykonávat svoji funkci buďto jako součást parlamentní skupiny (jejího klubu) anebo jako nezařazený jednotlivec. Při prvním zasedání nově zvoleného Knessetu odpovídá počet parlamentních stran počtu stran zvolených ve volbách. V průběhu funkčního období ovšem často dochází k rozličnému přeskupení parlamentních frakcí (skupin) napříč politickým spektrem. Ty se často slučují, rozdělují nebo zanikají, zejména kvůli konkrétním, v ten moment řešeným, otázkám na půdě shromáždění. V daný okamžik má plénum již zmiňovaných 120 zvolených členů, v důsledku úmrtí nebo odstoupení člena shromáždění však počet členů Knessetu, kteří během funkčního období vykonávají, respektive vykonávali, svou funkci, je obvykle vyšší, nežli oněch 120.

Parlamentní skupina je zákonem definována jako:

- 1) strana, jejíž zástupci byli uznáni Sněmovním výborem Knessetu jako parlamentní skupina;
- 2) strana, která v předchozím funkčním období jako skupina působila, do voleb do Knessetu sestavila kandidátní listinu, a v současném shromáždění má více jak jednoho zástupce;
- 3) kombinace dvou a více stran, které se seskupily do jedné parlamentní skupiny. Ve skutečnosti může existovat také skupina, která není ani strana ani kombinací stran, ale vzejde z již existující parlamentní skupiny jejím rozdělením a byla uznána Sněmovním výborem za skupinu.

Současný volební systém státu Izrael a normy upravující procesní stránku fungování Knessetu, které umožňují členům shromáždění libovolně měnit, popřípadě tvořit parlamentní skupiny, způsobily, že v historii, až na jednu výjimku během období sedmého Knessetu, jedna skupina nikdy neměla většinu ve shromáždění.

## 2.4 Legislativní proces

Legislativní proces, ani pracovní postupy Knessetu nebyly do této chvíle zakotveny základním zákonem do právního řádu. Bylo předloženo několik zákonů, které měly vést k přijetí takového základního zákona, žádný z nich ovšem ke kýženému cíli nevedl. Pravidla týkající se legislativního procesu jsou upravena Jednacím řádem Knessetu<sup>71</sup>, na který odkazuje Základní zákon: Knesset v sekci 19. V té je uvedeno, že: „Knesset si stanoví své postupy. Vzhledem k tomu, že postupy prozatím nebyly předepsány zákonem, stanoví je Knesset ve svém jednacím řádu.“<sup>72</sup>

Hlavní funkcí Knessetu jako legislativního orgánu je přijímání zákonů. Legislativní proces je zahájen zákonodárnou iniciativou buďto vlády jako celku (vládní návrhy zákonů), jedním členem nebo skupinou poslanců shromáždění (tzv. Private Member's Bill), či iniciativou některého z výborů Knessetu. Při zákonodárné iniciativě může být navrhován zcela nový právní předpis, nebo také novelizace některého již schváleného zákona, ale i zrušení stávající právní normy. Pro schválení zákona musí návrh projít třemi čteními, respektive čtyřmi v případě návrhu zákona iniciovaného jedním členem nebo skupinou poslanců shromáždění. V každém čtení je návrh zákona odsouhlasen, pokud se pro návrh vysloví většina z přítomných poslanců (takzvaná prostá většina). Je-li návrh schválen ve třetím čtení, zákon byl přijat. Přijaté zákony jsou uveřejňovány ve věstníku (sbírce zákonů) nazývajícím se Reshumot. Vedle přijatých a platných zákonů se v něm uveřejňují také návrhy zákonů, soubor nařízení (např. daně, poplatky, cla) a smlouvy.<sup>73</sup>

### 2.4.1 Předběžné čtení

Tato fáze legislativního procesu je relevantní pouze pro návrhy zákona předkládané členem shromáždění (private member's bill). Poslanec, popřípadě skupina poslanců návrh představí předsedovi shromáždění, přičemž vysvětlí zamýšlený účel zákona a důvod pro jeho předložení. Pokud předseda shromáždění

---

<sup>71</sup> Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012 [citováno: 2016-02-21]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/rules/eng/contents.htm>

<sup>72</sup> Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, sekce 19 [citováno: 2015-12-21]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

<sup>73</sup> Reshumot. Ministry of Justice [online]. 2002 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.il/MOJHeb/Reshumot/>

udělí souhlas, je návrh zařazen na program schůze k předběžnému čtení, toto zařazení se obvykle děje v předstihu nejméně 45 dní.

### **2.4.2 První čtení**

Návrh je předložen předsedovi shromáždění a zveřejněn v Úředním věstníku. Projednávání je obvykle zahájeno úvodním prohlášením předkladatele – zástupcem vlády (ministrem, náměstkem ministra), případně poslancem shromáždění (v případě návrhů člena shromáždění). Plénem následně vede rozpravu o návrhu, které se účastní všichni členové shromáždění. Na jejím konci shromáždění hlasuje o samotném návrhu, zda jej schválit a postoupit výboru k projednání a přípravě na druhé čtení, nebo jej zamítnout. V případě zamítnutí nesmí být totožný nebo podobný návrh v následujícím období 6 měsíců opětovně předložen.

### **2.4.3 Druhé čtení**

Předseda výboru, který návrh připravil, jej předkládá Knessetu ke druhému čtení. Poslanci a ministři, kteří mají k návrhu připomínky, je přednesou. Poté Knesset o návrhu hlasuje. Nejprve se k hlasování předkládají případné připomínky poslanců a členů vlády. Ve druhém čtení se hlasuje článek po článku. Jestliže žádné připomínky nejsou, hlasuje se o člancích původního návrhu.

### **2.4.4 Třetí čtení**

Hlasování ve třetím čtení obvykle probíhá ihned po hlasování ve druhém čtení o člancích návrhu. Nicméně pokud se během tohoto druhého čtení vyskytly připomínky, může být toto hlasování ve třetím čtení o týden odloženo. Během třetího čtení Knesset hlasuje o konečném návrhu zákona tak, jak byl schválen ve čtení druhém a to bez otevření diskuze, která by hlasování předcházela. Až do chvíle, než se přistoupí k hlasování ve třetím čtení, může předkladatel návrh vzít zpět. Je-li návrh zákona ve třetím čtení schválen, je zákon přijat, prezident jej podepíše a zákon je zveřejněn ve věstníku (Reshumot) a také na internetových stránkách shromáždění.<sup>74</sup>

---

<sup>74</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 125. ISBN 978-1-84113-835-0.

## **2.4.5 Vládní návrhy zákona**

Vládní návrh zákona je prostřednictvím ministra daného resortu předložen předsedovi zákonodárného shromáždění a ten jej zařadí na jednání Knessetu. Během rozpravy je zákon ministrem, či jeho náměstkem představen zákonodárnému shromáždění. Na konci rozpravy v prvním čtení může plénum rozhodnout o zamítnutí návrhu, nebo jej postoupit k projednání výboru k přípravě pro druhé čtení. Výbor, kterému bylo uloženo se zákonem zabývat, je oprávněn navrhopat pozměňující návrhy, těmi se však nesmí odchýlit od předmětu a účelu zákona. Se souhlasem smí také návrhy kombinovat a dělit. Jakmile výbor svou práci dokončí, pošle návrh do druhého a třetího čtení. Debatu druhého čtení zahajuje předseda výboru, který se návrhem zabýval. Hlasování v druhém čtení se provádí článek po článku. V této fázi lze zákon vrátit výboru ke zpracování výhrad, které byly vzneseny a schváleny v průběhu druhého čtení. Zákon je poté přijat, jestliže byl ve třetím čtení schválen většinou přítomných poslanců.

## **2.4.6 Návrhy zákona od výborů Knessetu**

Zákon navržený výborem se projednává stejným způsobem jako vládní návrh zákona. Na rozdíl však od vládních návrhů a návrhů jednotlivých členů shromáždění se návrhy podané výbory smí zabývat pouze následujícími tématy: Základní zákony a zákony týkající se Knessetu (jako kupříkladu voleb do shromáždění a členů shromáždění) a podávat smějí také legislativní návrhy týkající se státního kontrolora.

## **2.4.7 Návrhy podané členy Knessetu**

Návrhy podané členem shromáždění, nebo skupinou členů jsou navrhovatelem předloženy předsedovi shromáždění a ten poté spolu se svými zástupci musí rozhodnout, zda návrh zákona přidá na program jednání. Návrh, který by obsahoval rasistické postoje nebo by odmítal stát Izrael za stát židovského obyvatelstva, nesmí být na program jednání zařazen. Návrh, byl-li přidán na program jednání Knessetu, je na něm obvykle zařazen v předstihu 45 dní před samotným jednáním pléna o předběžném čtení. Plénum tento návrh může ze své agendy odstranit, nebo postoupit k projednání ve výboru, který návrh připraví na první čtení. Výbor při své práci vyzývá příslušné vládní úředníky spolu s ostatními dotčenými subjekty k diskusi. Výbor rovněž vyzývá zástupce z ministerstva financí, cílem je objasnit odhadované náklady z rozpočtu na

realizaci předkládané normy. Pokud je výsledný odhad vyšší než 5 000 000 NIS, pak k přijetí takového návrhu bude v každém čtení potřeba nejméně 50 hlasů. Po dokončení přípravy jej výbor předá ke zveřejnění v Úředním věstníku zákonů generálnímu sekretáři Knessetu, který návrh do věstníku přidá mezi návrhy, které mají být plénem projednány. Poté schvalovací proces pokračuje stejným způsobem jako v případě vládních návrhů zákona.

## **3 Náboženství a vliv na legislativu**

### **3.1 Izrael a demokracie**

Izrael je, jak je uvedeno v základním zákoně, demokratický, židovský stát, ovšem již tato formulace je do jisté míry problematická a určitým způsobem může být pro někoho také kontradiktorní. Naskytá se otázka, zda může být stát demokratický, pokud již v samotném základním zákoně jakýmkoli způsobem upřednostňuje jakékoli náboženství a tím do právní roviny přináší náboženské prvky, které ne vždy budou v souladu se svobodou náboženského vyznání každého jedince? Kupříkladu sňatky probíhající podle náboženských pravidel před náboženskými soudy, tento fakt je přeci v rozporu s ideou demokracie, uvážíme-li, že ne veškeré obyvatelstvo je židovského vyznání. Ovšem, v demokracii existuje zásada, podle níž se dbá na vůli většiny a ochrany menšin, která se však musí do jisté míry podřídit, avšak v rámci svobody náboženského vyznání, které je také součástí demokratického státu, jde o akt, který je s tímto v protikladu.

Izrael stojí v mnoha ohledech na velice tenkém ledě, avšak není se čemu divit, složení obyvatelstva je natolik specifické, že je nutné v určitých oblastech zajít až na samotnou hranici politického kompromisu, kterým se ovšem docílí alespoň částečného klidu ve společnosti a její fungování. Izrael se musí vypořádat se silně religiózním obyvatelstvem většinou židovského vyznání, na kterém je de facto jako stát postaven, a tak musel zaujmout oficiální postoj k náboženství a zakomponovat jej i do svého právního řádu a učinit tak v co největší možné míře v rámci demokratických mezí.



## 3.2 Náboženství a stát, konfesní právo

Hovoříme-li o vlivu náboženství na legislativní moc, respektive právní řád, rád bych nejprve pojednal o konfesním právu jako takovém, pomocí něhož je možné pochopit různé okolnosti, které jsou důležité i vzhledem ke státu Izrael a jeho legislativní moci, o které je tato práce psaná.

Termín konfesní právo pochází z latinského výrazu *confessio*, což znamená náboženské vyznání. Jedná se o soubor právních norem, který upravuje práva, povinnosti a postavení členů určitého náboženského vyznání. Náboženské vyznání je nutné odlišit od pojmu církve, neboť to je již shromáždění náboženského druhu. Během staletí bylo náboženství velmi silným hybatelem událostí ve státech nejen evropských, ale i mimo starý kontinent. Postupem doby docházelo k větším či menším rozkolům ať již mezi církvemi a státem, ovšem také mezi obyvatelstvem různých náboženských vyznání navzájem. To mělo za následek vytvoření mnoha různých právních dokumentů ze strany panovníka, a tím pádem také vliv na fungování daných náboženských společností ve státě.

Jak se postupem doby začala proměňovat naše společnost a její myšlení v důsledku rozvoje vědy a techniky, v důsledku válek a v důsledku ideologií, pro které je například minulé století tak typické, dochází k jistému rozčlenění států dle jejich vztahu k náboženství. Hovoříme-li tedy v současnosti o konfesním právu, pak existuje trojí způsob přístupu státu jako takového k náboženství samotnému:

### I. Státy se státním náboženstvím

Jedná se o takové státy, které v právních předpisech nejvyšší právní síly uvádějí náboženství s privilegii, tedy mající exkluzivní postavení. Státy tohoto druhu je ovšem možné ještě dále rozdělit na:

#### A. Státy s výlučným státním náboženstvím

Mezi takovéto státy můžeme řadit například Saudskou Arábii, ve které má výlučné postavení islám.

#### B. Státy toleranční

V tomto případě je možné uvést jako příklad Velkou Británii.

### II. Totalitní státy s ideologií nahrazující náboženství

Jak již samotný název napovídá, nejde v tomto případě o státy demokratického charakteru. Státy, které tento politický způsob vlády aplikují, ve svých konstitucích de iure sice zakotvují náboženská práva, avšak de facto je buďto vůbec nedodržují nebo jen zcela minimálně. Náboženská práva zde prakticky žádný význam nemají. V minulosti se mezi takovéto státy řadily kupříkladu země jako nacistické Německo, Itálie, později Sovětský Svaz a státy tzv. východního bloku (mezi nimi také Československo) nebo Kambodža. V současnosti lze do tohoto typu států řadit Severní Koreu, Kubu či Vietnam.

### **III. Státy nábožensky neutrální**

Tento přístup státu bývá nazýván také jako paritní systém. Model nábožensky neutrálních států je považován za nejspravedlivější, jelikož stát garantuje náboženská práva, ovšem je neutrální. V této formě hovoříme také o odluce státu od církve, ta však mohla proběhnout různými způsoby. V prvním případě jde o tzv. seriózní způsob, kdy stát se stává na církvi nezávislým pokojnou, mírovou cestou pomocí smluv či dohod. Příkladem takovéhoho státu je Brazílie či USA. Druhým způsobem odluky státu od církve je tzv. způsob nepřátelský. V takovémto případě dochází ke střetu mezi církví a státem, kdy stát zabaví církevní majetek a ten přechází do jeho vlastnictví. Typickým státem, který tak učinil je mimo jiné Francie. Existují však také státy nábožensky neutrální, které ovšem s církví fungují na principu kooperace. Kooperační státy uznávají hodnotu církve a spolupracují s ní v mnoha ohledech. Církev tak může se státem spolupracovat na výchově mládeže, pomáhat při resocializaci propuštěných vězňů i být nápomocna v důležitém aspektu, a to vzdělávání. Mezi státy kooperační se řadí Německo, Česká republika a právě stát Izrael.

Konfesní právo souvisí s mnoha jinými odvětvími právní vědy. V případě státu Izrael bych rád zmínil souvislost s právem ústavním, jelikož stát Izrael do svých základních zákonů, které suplují neexistenci komplexní ústavy, zakotvil, že se jedná o demokratický, židovský stát. Dále je zde také souvislost s právem rodinným, jelikož stát delegoval náboženským, rabínským soudům (beit din) výlučnou pravomoc v oblasti uzavírání sňatků a rozvodů.

### 3.3 Vztah Izraele k náboženství

Stát Izrael je v teoretické rovině, jak jsem již zmínil, státem konfesně neutrálním, avšak ve skutečnosti je to stát silně pro-židovský, což dokládá již samotný fakt, že dle základního zákona je Izrael demokratický, židovský stát. Společnost je zde mnohem více religiózní než v Evropě. Platí zde přísný zákaz prodeje půdy muslimskému obyvatelstvu od obyvatelstva židovského, což jasně ukazuje, jakou intenzitu zde náboženský rozkol má a který je zde cítit na každém kroku. Nejsilnější je tento rozkol samozřejmě v Jeruzalémě a jeho okolí, kde je náboženský střet také nejviditelnější, jelikož na území o něco menším než Praha žije 900 000 obyvatel tří různých náboženských vyznání. V samotném Starém městě, ve kterém trvale žije 60 000 obyvatel, pak každé obyvatelstvo těchto náboženských skupin vytvořilo svoji vlastní čtvrť a ty na sebe navazují a spolu sousedí. V Izraeli hrají důležitou roli náboženské, respektive rabínské soudy, kterým stát delegoval některé ze svých pravomocí a tím provázal státní aparát s náboženstvím a promítl tak náboženství i do svého právního řádu.

### 3.4 Náboženské židovské právo

Jelikož v Izraeli hraje velice důležitou roli náboženství, dochází zde k jakési dvojkolejnosti právního řádu. Nejenže je zde platné právo světské, jehož vývoj probíhal způsobem, tak jak dříve, ovšem specifikem izraelského státu je silný vliv práva náboženského, pro většinu obyvatelstva státu tedy práva židovského, kterým je Halacha. Halacha je soubor židovského náboženského práva, který zahrnuje rabínské právo, Tóru<sup>75</sup>, Talmud, zvyky i tradice.

#### 3.4.1 Tóra

Jedná se o nejdůležitější text judaismu, Tóra je složena z Pěti knih Mojžíšových obsahující 613 přikázání (hebrejsky „mitzvot“) a také Desatero přikázání. Slovo Tóra znamená v hebrejštině „učit“. Každá kniha Mojžíšova má svůj název, přičemž jejich hebrejské pojmenování pochází podle prvního slova každé z nich. Pět knih Mojžíšových tvoří:

- Genesis (Be-rešit)
- Exodus (Šemot)
- Leviticus (Va-jikra)

---

<sup>75</sup> 613 přikázání, které Bůh seslal Izraeli (Pět knih Mojžíšových)

- Numeri (Ba-midbar)
- Deuteronomium (Devarim)

První kniha, Be-rešit, což znamená hebrejsky „Na počátku“, hovoří o stvoření světa, potopě a také o příbězích praotců izraelského národa, za něž jsou považováni Abrahám se synem Izákem, vnuk Jákob a jeho dvanáct synů, kteří jsou také nazýváni jako dvanáct synů Izraele.<sup>76</sup>

Kniha druhá, Šemot, v hebrejštině znamená „Jména“. Tato kniha vypráví příběh Izraelitů v egyptském otroctví, jejich cestě na horu Sinaj (kde je přijato Desatero přikázání) a jejich putování do Země izraelské.

Třetí kniha, Va-jikra, hebrejsky znamenající „A zavolal“, se zabývá především kněžskými záležitostmi kmenu Levi, jako jsou rituály, obětování, smíření a rituály čistoty.

Ve čtvrté knize Ba-midbar, v překladu „V poušti“, je vyprávěno o putování Izraelitů, kteří i nadále putují k Zaslíbené zemi. Tato kniha je důležitým historickým zdrojem o vybavení chrámu v Jeruzalémě a o zvyklostech Izraelitů na poušti.

Pátá, poslední kniha Tóry, nazvaná hebrejsky Devarim, jež v překladu znamená „Slova“, líčí cestu Izraelitů podle Mojžíše a končí jeho smrtí těsně před okamžikem, než vstoupí do Zaslíbené země, kterou je Země izraelská.

Tóra je součástí každé synagogy, kde se z ní při každé modlitbě předčítá. Je psaná ručně, speciální technikou na speciální materiál, a její vyhotovení bývá velice nákladné. Cena jednoho svitku se pohybuje v průměru okolo 30 000 amerických dolarů. Pokud se konkrétní svitek přestane používat, nebo je-li poškozen, musí být taková Tóra zničena.

### 3.4.2 Talmud

Judaismus věří, že Tóra byla Mojžíšovi dána na hoře Sinaj přímo od Boha. 613 přikázání bylo alespoň rámcově sepsáno do toho, co se nazývá jako Pět knih Mojžíšových. Ovšem mnoho detailů a pokynů, týkajících se těchto přikázání, nebylo zapsáno. Sama psaná Tóra se tohoto faktu dotýká na několika místech,

---

<sup>76</sup> Jejich jména jsou (dle pořadí data narození): Rúben, Šimeon, Lévi, Juda, Dan, Neftalí, Gád, Ašer, Isachar, Zabulon, Josef, Benjamín.

konkrétně například v Deuteronomiu 12:21, kde Bůh říká: „Když bude od tebe daleko místo, které Hospodin, tvůj Bůh, vyvolí, aby tam spočinulo jeho jméno, porazíš kus ze svého skotu či bravu, který ti dal Hospodin, jak jsem ti přikázal, a budeš jíst ve svých branách zcela podle své chuti.“ Problémem je však fakt, že se již nikde v Tóře nenachází přikázání, jak tuto porážku provést. Z tohoto verše pouze víme, že Bůh onen postup Mojžíše naučil a on jej zas předával svým následovníkům. Takového ústní tradice byly později sepsány do sbírky spolu s rabínskými diskuzemi.

Mnoho přikázání přímo volá po definici, jako například fakt, že Tóra zakazuje Židům práci o svátku Šábés, ovšem již není blíže specifikováno, co se prací pro tento účel konkrétně myslí. Ten však vyplývá z příběhu vyprávěného v knize Numeri, konkrétně ve verších 15:32–36. V nich se hovoří o putující pospolitosti, která v poušti přistihne muže, jež v den odpočinku sbírá dříví. „Předvedli jej před Mojžíše a Árona a před celou pospolitost. Dali ho strážit, neboť nebylo zřejmé, co se s ním má stát.“<sup>77</sup> Z těchto veršů je zřejmé, že židovský lid ve skutečnosti věděl, co se míní prací o Šábésu zakázané. Dle tradice se Mojžíš o 39 kategoriích práce dověděl od Boha na hoře Sinaj a ústně tuto informaci předával budoucím generacím.

Rabíni, zejména Farizejové, zachovávali tradici ústního předávání Tóry se zvláštní péčí, aby se neodchýlili od původního učení, avšak po zničení Druhého chrámu v Jeruzalémě již nebylo možné, v důsledku rozmachu nových právních diskuzí, tento způsob nadále udržet, a tak se rabi Yehudah Ha-Nasi rozhodl ústní židovskou tradici ochránit a kodifikovat do 63 traktátů zvaných Mišna. Ta je považovaná za první dílo rabínského židovství, rabíni, kteří jsou v Mišně citováni, jsou známé jako Tana'im, neboli „učitelé“.

Mišna se skládá ze Šesti pořádků (sedarim) a každý z nich obsahuje 7–12 traktátů, které jsou rozděleny do veršů (mishnayot). Šest pořádků Mišny tvoří<sup>78</sup>:

- Osivo (Zeraim) – zemědělské zákony a modlitby
- Slavnosti (Moed) – židovské svátky a Šábés
- Ženy (Nashim) – sňatky a rozvody

<sup>77</sup> Numeri (čtvrtá kniha Mojžíšova) 15. ČESKÝ EKUMENICKÝ PŘEKLAD BIBLE [online]. 2000 [cit. 2015-07-07]. Dostupné z: <http://www.cb.cz/karlovy.vary/bible/nu/nu15.htm>

<sup>78</sup> KATZ, Lisa. What is the Mishnah?. About.com Judaism [online]. 2012 [cit. 2015-07-07]. Dostupné z: <http://judaism.about.com/od/abcsfjudaism/g/mishnah.htm>

- Škody (Nezikin) – občanské a trestní právo
- Svatosti (Kodashim) – obětní rituály, Chrám a zákony stravování
- Čistoty (Tohorot) – zákony týkající se čistoty a nečistoty

V průběhu staletí vzniklo mnoho komentářů k Mišně a jejích rozborů. Tu rabíni po celá staletí studovali a jejich debaty nad Mišnou byly sepsány do sbírky nazvané Gemara. Rabíni, kteří tyto rozborů tvořili, se nazývají Amora'im, což v překladu znamená „říkající“. Mišna a Gemara tedy spolu dohromady tvoří to, čemu se říká Talmud.

### 3.4.3 Náboženské soudy

Již v předchozích kapitolách jsem se zmínil, že v izraelském právním systému hraje náboženství důležitou roli, což se projevuje právě i v úloze náboženských soudů (beit din), na které stát delegoval určité pravomoci. Náboženské, respektive rabínské soudy, které jsou z pohledu práva pro nás nejdůležitější, mají v systému státu Izrael jurisdikci v oblastech osobního stavu, tedy uzavírání sňatků, rozvodů a také náboženské konverze (je nazýváno jako *dinei mamonot*).

Rabínské soudy se v současnosti nejčastěji skládají ze tří rabínů (být rabínem však není podmínkou), v minulosti se však jejich počet lišil, nejstarší zmínky o něm pocházejí z roku 57 před naším letopočtem<sup>79</sup> a v období Druhého chrámu například zasedal ve složení až 71 rabínů, znám byl jako Velký Sanhedrin a v té době sloužil jako nejvyšší soud.<sup>80</sup> Takzvaný Malý Sanhedrin měl za úkol řešit hrdelní tresty (*dinei nefashot*) a skládal se z 23 rabínů.

Tato instituce v současnosti využívá pro řešení sporů v náboženské komunitě a také v případech, které stanovuje zákon. Konkrétně se rabínským soudům přisuzuje pravomoc být příslušným orgánem při uzavírání sňatků. Sňatky je v Izraeli možné uzavírat pouze církevní formou a stejně je to mu tak i u rozvodů. Rozvod probíhá podle rituálu popsáným v souboru židovských tradic zvaném Talmud. Podat návrh na rozvod smí pouze manžel, avšak aby došlo k vyrovnání práv a povinností osob v manželství a nedocházelo k diskriminaci ani jedné ze stran, žena, aby k rozluce mohlo dojít, musí s rozvodem souhlasit.

<sup>79</sup> The Sanhedrin. In: Jewish Virtual Library [online]. 2010 [cit. 2015-07-10]. Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Judaism/Sanhedrin.html>

<sup>80</sup> Bet Din. In: Jewish Virtual Library [online]. 2010 [cit. 2015-07-10]. Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Judaism/BetDin.html>

Rozvod následně probíhá u místního rabínského soudu, u kterého je, za přítomnosti obou rozváděných, vyhotoven pro ženu takzvaný „get“, který bude dokládat fakt, že je žena opravdu rozvedena.

## **4 Vztah legislativní moci k mocím ostatním**

### **4.1 Kneset vs. moc výkonná**

Kneset není pouze zákonodárným sborem, ovšem slouží také jako instituce, která kontroluje exekutivu – vládu. K efektivnímu plnění této úlohy využívá Kneset celou řadu instrumentů, přesto je však jejich účinnost sporná. Celkově se dá tvrdit, že pravomoc shromáždění dohlížet na výkonnou moc je značně omezená.

Hlavním nástrojem, který shromáždění může vůči vládě aplikovat, je hlasování o nedůvěře vládě. V roce 2001 došlo k novelizaci tohoto instrumentu a nástroji se dostalo tzv. konstruktivního přeskupení.<sup>81</sup> Kvůli tomu je nyní k vyslovení nedůvěry potřeba nadpoloviční většina všech poslanců, kteří ovšem zároveň musí najít shodu nad tím, kdo bude pověřen sestavením nové vlády. Od zavedení této změny žádná izraelská vládě prozatím nedůvěra vyslovena nebyla.<sup>82</sup>

Kneset je oprávněn požadovat a přijímat od vlády informace. Takové informace jsou pravidelně předávány prostřednictvím zástupců vlády, kteří reagují na dotazy členů shromáždění na jednání pléna a ve výborech, jsou-li na takové jednání přizváni. Vládní aktivity jsou výbory kontrolovány pomocí oprávnění požadovat, aby je zástupce vlády na jejich zasedání seznámil s fakty a čísly, které se projednávají věci týkají. Předvolat svědčit před výborem je možné též úředníky státního aparátu. Základní zákon: Vláda stanovuje povinnost vlády poskytovat výborům Knesetu informace, které požadují, a přikazuje jí napomáhat výborům při výkonu jejich povinností. Jestliže výbory na své jednání pozvou zástupce vlády a ten odmítne, nemá bohužel výbor oprávnění na něj uvalit jakékoli sankce.

---

<sup>81</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 130. ISBN 978-1-84113-835-0.

<sup>82</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 130. ISBN 978-1-84113-835-0.

Kromě toho mají poslanci shromáždění, dle Jednacího řádu, právo vznést na jednotlivé členy vlády konkrétní dotaz – interpelaci. Takovéto dotazy jsou nejprve předloženy předsedovi Knessetu, který má právo rozhodnout, zda dotaz bude položen, či ne. Dotazovaný člen vlády poté musí ve stanovené lhůtě reagovat. Jelikož je tato instrukce obsažena v Jednacím řádu a ne v zákoně, není však vždy striktně dodržována.<sup>83</sup>

Další možností, které může Knesset při dohledu nad vládou využít, je samotný legislativní proces. V teoretické rovině, Knesset tvoří zákony v otázkách veřejné agendy a vláda je poté vykonává. V praxi je však dohled nad vládními aktivitami prostřednictvím právních předpisů velmi omezený nástroj, neboť většina poslanců shromáždění je členy stran a skupin, které jsou součástí vládní koalice, a kteří hlasovali pro důvěru takového kabinetu. Proto je velice zřídka viděná situace, kdy by vládní návrh zákona přes shromáždění neprošel. V izraelských publikacích ústavního práva se lze tak setkat s názorem, že „ve skutečnosti vláda ovládá legislativní proces namísto Knessetu.“<sup>84</sup>

Knesset je oprávněn ustanovit parlamentní vyšetřovací komise. Sekce 22 základního zákona o Knessetu (Základní zákon: Knesset) stanovuje, že „Knesset může jmenovat vyšetřovací komisi – buďto zmocněním a posílením pravomocí některého ze stálých výborů, nebo volbou členů komise z řad členů shromáždění – za účelem vyšetřování záležitostí určené Knessetem; pravomoci a funkce vyšetřovací komise musí být předepsány Knessetem.“<sup>85</sup> Tento mechanismus pomáhá Knessetu překonat incidenty, při jejichž řešení se výborům nedaří získat veškeré informace potřebné k examinaci nastalé události. Knesset je oprávněn stanovit mantinely pravomoci těchto jím zřízených komisí, ale zřídka k tomuto přistupuje.

## 4.2 Knesset vs. moc soudní

Soudní přezkum parlamentního řízení je otázka, která naráží na princip dělby moci ve státě. Zatímco některé země následují doktrínu interna corporis,

---

<sup>83</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 131. ISBN 978-1-84113-835-0.

<sup>84</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 131. ISBN 978-1-84113-835-0.

<sup>85</sup> Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958, sekce 22 [citováno: 2015-12-18]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>



podle níž jednání parlamentu nepodléhá soudnímu přezkumu, situace v případě Izraele je odlišná.<sup>86</sup>

V návaznosti na britskou tradici, podle níž nesmí být jednání parlamentu zpochybňováno, nebyl až do 80. let 20. století princip svrchovanosti Knessetu vnímán pouze z hlediska jeho jako zákonodárského sboru, ale vztahoval se také na jakoukoli jeho parlamentní činnost shromáždění. Zákon o soudech sice dával formální pravomoc soudní moci intervenovat do činnosti shromáždění, Nejvyšší soud však, dle tradice, této možnosti nevyužíval. Tento přístup nicméně v 80. letech doznal změn.

Roku 1981 se Nejvyšší soud začal zabývat případem, ve kterém měl být údajně porušen Jednací řád Knessetu. Ono porušení mělo spočívat v tom, že se předseda shromáždění rozhodl změnit stanovené datum hlasování o vyslovení nedůvěry vládě. V případě, který je znám jako „případ Sarid“, soudce Barak vydal stanovisko, ve kterém zhodnotil klady i zápory takového soudního zásahu do parlamentního fungování. Argumentoval v něm, že by měla existovat rovnováha mezi dvěma principy: principem, že fungování Knessetu a jeho postupy jsou jeho vlastní věcí a principem vlády práva, právního státu. Soudce konstatoval, že přestože byl porušen Jednací řád Knessetu, jednalo se o pouze o drobnou odchylku, která by měla být řešena uvnitř shromáždění. Podle Baraka „v případech, kdy tvrzená újma způsobená vnitřní činností shromáždění je mírná a nemá žádný vliv na fundamentální články parlamentního systému, hodnoty nezávislosti a jedinečnosti Knessetu převažují nad principem vlády práva“.<sup>87</sup> Vytvořil tím určitý test přípustnosti případu na jeho posuzování soudem.

Test vytvořený případem Sarid je založen na rozdělení parlamentní činnosti do tří kategorií – legislativní, polo-soudní a správní. Stanovuje přitom jinou formu intervence pro každou z nich. Do legislativní činnosti soud může zasahovat jen *mírně*, u polo-soudní činnosti bude soud dohlížet *pravidelně* a u správní činnosti Knessetu by měl *přezkum odpovídat rozsahu újmy způsobené tím Knessetu jako celku*.

---

<sup>86</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 126. ISBN 978-1-84113-835-0.

<sup>87</sup> NAVOT, Suzie. Constitutional Law of Israel. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007, s. 121. ISBN 978-904-1126-511.

Verdikt v případě Sarid byl vyneseno ještě před tzv. ústavní revolucí, kdy soudní přezkum neumožňoval zneplatnění právních předpisů. Proto i v pozdějších případech opět zopakoval rozdělení parlamentní činnosti do kategorií a zároveň zdůraznil, že může existovat i jejich odlišná kategorizace.

Nicméně přestože parlamentní činnost může dle výše uvedeného případu přezkoumána, dochází k ní, kvůli soudní zdrženlivosti, v této oblasti zřídka. V posledních letech začal Nejvyšší soud do činnosti Knesetu intervenovat novou cestou – soudním přezkumem zákonů, jež byly přijaty navzdory chybám v legislativním procesu.

První takový případ, který se týkal legislativního procesu, se udál v roce 2003. Navrhovatelé se dožadovali do té doby nevídané věci – zrušení zákona ne kvůli jeho rozporu s právy zakotvenými v základních zákonech, ovšem pro jeho přijetí v rozporu s Jednácím řádem Knesetu. Tento návrh, známý jako „případ Organizace producentů drůbeže“, byl vůbec prvním, kdy Nejvyšší soud široce diskutoval otázku možnosti soudně přezkoumávat zákon kvůli jeho údajně vadnému procesu přijímání. Soud se v tomto případě nechal slyšet, že „nestačí prokázat porušení základních principů legislativní činnosti na to, aby soud do tohoto procesu vstoupil. Je třeba prokázat, že uvedený princip byl porušen značně a významně. Pouze v extrémních a vzácných případech, které můžeme doufat, že v současném parlamentním systému nenastanou, může soud prohlásit zákon za neplatný z důvodu chybného postupu při jeho přijímání.“<sup>88</sup>

Ačkoli byl tento návrh zamítnut a zákon zrušen nebyl, přesto tímto svým verdiktem soud Kneset pokáral za jeho určité praktiky při přijímání některých zákonů. Soud v tomto případě zavedl nový *koncept týkající se zásadních zásad legislativního procesu*, které do té doby nebyly systematicky zpracovány. Soud pojmenoval čtyři základní zásady, jejichž porušení během legislativního procesu může znamenat „chybu narušující jádro legislativního procesu“ a která způsobují neplatnost takto přijatého zákona. Prvním principem je *princip vládnoucí většiny*, přičemž návrh zákona může být přijat pouze v takovém případě, je-li podporován většinou při hlasování. Druhým principem je *princip formální rovnosti* znamenající, že každý člen shromáždění má jeden hlas. Třetí princip je *princip publicity*, díky němuž každý legislativní proces má být veřejný. Čtvrtým, soudem

---

<sup>88</sup> H CJ 4885/03 The Poultry Growers Association v Israel's Government, ver 59(2), 14 (2005)

stanoveným, principem je *princip participace* znamenající právo každého poslance podílet se na legislativním procesu.<sup>89</sup>

Další možností, kdy může soud zákon zrušit, je jeho rozpor s některým právem uvedeným v základních zákonech, kupříkladu právy lidskými. Tato pravomoc soudu vychází ze soudního sporu známého jako „případ Banka Mizrachi“.

V tomto případě šlo o petici věřitelů, mezi nimi také Bank Mizrachi, kterým dlužily jisté zemědělské osady v Izraeli stovky milionů izraelských šekelů. Petice byla namířena proti novému zákonu přijatému zákonodárným shromážděním (nebo spíše proti novele stávajícího zákona), který zasáhl do těchto podmínek splácení dluhů věřitelům v tomto odvětví.<sup>90</sup> Věřitelé tvrdili, že je tento zákon v rozporu se základními zákony, konkrétně pak v rozporu se Základním zákonem: Lidská důstojnost a svoboda, jelikož jsou porušována jejich vlastnická práva. Tato petice byla pro předsedu Nejvyššího soudu šancí, jak vnést do izraelského právního řádu zlomový precedens. Rozhodnutí činilo téměř 370 stran, čímž se vyjímalo jakýmkoli jiným rozhodnutím. Soud v něm konstatoval, že sice v tomto případě nedošlo k porušení vlastnických práv, neboť tato situace spadá do výjimek uvedených v klauzuli základního zákona, avšak že tato novela schválená Knesetem je se základním zákonem Lidská důstojnost a svoboda v rozporu.<sup>91</sup>

Dále také soud ve svém rozhodnutí uvedl důležitou myšlenku, že si vyhrazuje právo rozhodnout o neplatnosti norem, které budou v rozporu s principy právního státu, demokracie a s respektováním nezávislosti mocí.<sup>92</sup>

### 4.3 Státní kontrolor

Osoba státního kontrolora byla zřízena základním zákonem (Základní zákon: Státní kontrolor) a je nadána pravomocemi a povinnostmi v tomto

---

<sup>89</sup> NAVOT, Suzie. *The constitution of Israel: a contextual analysis*. Portland: Hart, 2014, s. 129. ISBN 978-1-84113-835-0.

<sup>90</sup> Zákon také za určitých podmínek poskytoval ochranu před standardním soudním řízením k vymáhání pohledávek, a místo toho bylo umožněno dluh restrukturalizovat skrze vnější entitu jmenovanou pro tento účel. V extrémních případech zákon umožňoval také odpis značné části dluhu.

<sup>91</sup> NAVOT, Suzie. *Constitutional Law of Israel*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007, s. 163. ISBN 978-904-1126-511.

<sup>92</sup> RABIN, Yoram a Arnon GUTFELD. *MARBURY V. MADISON AND ITS IMPACT ON ISRAELI*. In: [online]. 2007 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.colman.ac.il/about/OurLecturers/SubLecturer/yoramrabin/Documents/Marbury%20v.%20Madison%20and%20its%20Impact.pdf> str. 319

základním zákoně a v zákoně o státním kontrolorovi uvedenými. Prostřednictvím tohoto institutu je vykonáván státní dozor ve věcech týkajících se ekonomiky, vlastnictví, financí, závazků a správy státu, dále pak státní kontrolor provádí dohled nad vládní politikou a ostatních institucí, které byly definovány jako předmět kontroly a dozoru státního kontrolora. Státní kontrolor své povinnosti vykonává jménem Knesetu, kterému je výhradně odpovědný a je zcela nezávislý na vládě. Osoba státního kontrolora zastává kromě toho také roli ombudsmana. Kneset volí státního kontrolora v tajné volbě na dobu 7 let a tuto funkci nemůže vykonávat opakovaně.

Státní kontrolor a jeho kancelář tvoří nezávislý a nepolitický úřad. Činnost jeho zaměstnanců je během funkčního období, ba dokonce i po jeho skončení, přísně omezena. Státní kontrolor nesmí být politicky aktivní, být členem politické strany ani kandidátem do orgánů místní správy či Knesetu, být v předsednictvu jakékoli organizace založené za účelem zisku a po skončení funkčního období nesmí po dobu tří let vykonávat činnost pro organizaci, jejíž činnost během svého funkčního období jeho úřad kontroloval.

Úřad státního kontrolora vykonává kontrolu nad velkým počtem subjektů, včetně ministerstev, státních institucí, místních úřadů a vládou sponzorovaných organizací. Podle sekce 2 Základního zákona: Státní kontrolor, Úřad státního kontrolora „může kontrolovat hospodaření, majetek, finance, obligace a správu státu a vládních rezortů, dále všech podniků, institucí či korporací státu, místních úřadů a orgánů, které byly zákonem definovány jako subjekty podléhající kontrole státního kontrolora“. V praxi tak Úřad kontroluje, zda tyto a další orgány vykonávají řádnou správu, dodržují zákony, zachovávají integritu a poctivost, reagují na veřejné podněty a stížnosti tak, jak dle zákona mají, jestli fungují efektivně a také jestli adekvátně reagují na zjištění předešlých kontrol Úřadu.

K efektivnímu plnění těchto úkolů byly státnímu kontrolorovi uděleny poměrně rozsáhlé pravomoci, které se podobají pravomocím vyšetřovacích komisí. Kontrolované subjekty jsou povinny Úřadu státního kontrolora předkládat výroční zprávy a veškeré další dokumenty a informace spojené s jejich činností, o které Úřad požádá. Kromě toho má pravomoc provádět šetření, která zahrnuje právo na předvolání jakékoli osoby, s požadavkem, aby sdělila nebo dosvědčila

skutečnosti a informace, o které Úřad ve spojitosti s kontrolou žádá. V tomto má kontrolor totožné pravomoci jako národní vyšetřovací komise.

Výroční a zvláštní zprávy Úřadu jsou předkládány Státnímu kontrolnímu výboru a předsedovi vlády. Skutečnosti zjištěné během auditů jsou nejprve projednávány tímto výborem, který následně výsledky prezentuje Knesetu. Výbor může na základě skutečností zjištěných při kontrole nařídít zřízení národní vyšetřovací komise a dále tak nechat zkoumat skutečnosti Úřadem zjištěné. Pokud by kontrolní zpráva, předložená Úřadem státního kontrolora, obsahovala podezření z protizákonné, trestné činnosti, státní kontrolor musí takovou zprávu předložit také Generálnímu prokurátorovi, který následně výbor i Úřad musí informovat o postupu v této věci.

Nejvyšší soud se v judikátu Turner věnoval soudnímu přezkumu zjištění ve zprávách Úřadu státního kontrolora. Podle tohoto judikátu se Nejvyšší soud zdržuje věcného přezkumu zpráv. Soud se v judikátu vyjádřil, že „výhrady a odvolání proti zjištění Státního kontrolora by měly být buďto projednány v rámci práva zainteresovaných stran vyjádřit se k nalezeným zjištěním, nebo prezentovány před Státním kontrolním výborem, kde se věc následně projednává.“ Soud si vyhradil pouze právo na přezkum formálních aspektů činnosti Úřadu týkající se zejména práv jednotlivců, kteří by mohli být zjištěním v auditu poškozeni.<sup>93</sup>

V poslední době se Úřad státního kontrola stále více odchyluje od tradičního přístupu vydávat své zprávy bez toho, aniž by v nich jmenovala konkrétní osoby. Nyní stále častěji ve zprávách uvádí jména kontrolovaných jedinců, zvláště v případech, kdy bylo zjištěno podezření z možného zneužití pravomoci nebo z nedovoleného jednání. V současnosti se tak v izraelské právní teorii má za to, že zveřejňování těchto kontrolních zpráv je hlavním nástrojem výkonu pravomocí Úřadu státního kontrolora.<sup>94</sup>

Pravomoc a postavení Úřadu státního kontrolora se vyvíjely v průběhu několika desetiletí a v současné době se tato instituce těší velké důvěře izraelské veřejnosti. Kontrolní zprávy a rozhodnutí Úřadu jsou široce rozebírány celostátními sdělovacími prostředky, čímž vytvářejí veřejný tlak na dotčené

<sup>93</sup> HCJ 4914/94 Turner v State Comptroller, ver 49(3), 771 (1995)

<sup>94</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 175. ISBN 978-1-84113-835-0.

orgány, aby se věci zabývaly. Státní kontrolor se stal středobodem dominantním na poli věcí veřejných a to i díky osobnostem, které jako Státní kontrolor sloužily. Jedním z nich byl například Micha Lindenstrauss, soudce, který jako kontrolor sloužil v předchozím funkčním období a který značně bojoval proti korupci v nejvyšších patrech vlády a státu jako takového. Zabýval se například případem bývalého premiéra Ehuda Olmerta a jeho podezřelým chováním. Výsledky jeho kontroly posloužily jako základ pro Olmertovo trestní stíhání ve věci.<sup>95</sup>

V současné praxi Státní kontrolor rozděluje své výroční zprávy na kapitoly, které předkládá několikrát do roka. Také zkoumá a podává zvláštní zprávy o aktuálních otázkách. Postupem času začínají v izraelské veřejnosti sílit názory a poptávka po tom, aby byla posílena závaznost a vymahatelnost výsledků jeho kontrol. Podle expertů však prozatím soudy ještě nejsou po právní stránce připraveny plošně nařizovat kontrolovaným stranám nápravu nedostatků zjištěných při kontrole. V některých jednotlivých případech však přesto již soud rozhodoval o tom, že kontrolovaný subjekt musí vzít doporučení Úřadu státního kontrolora v potaz, v opačném případě musí místo toho subjekt nabídnout opodstatněné argumenty pro to, proč tak neučiní. V tomto duchu se vyjádřil také Nejvyšší soud, který v jednom svém výroku stanovil, že „pro správný procesní postup je nutné, aby podstatná kritika zmíněná v kontrolní zprávě nezůstala jen bezzubými, prázdnými slovy“.<sup>96</sup>

Pravomocí kontrolora, což se může jevit v jistých případech jako problematické, je taktéž kontrola probíhajících, dopsud neskončených jednání, operací, činností. Takový zásah je konán vůči subjektům kontroly, jejichž pokračování v jednání či jeho dokončení by mohlo vést k vážným, až nevratným poškozením předpisy chráněných zájmů. Jedním z takových případů bylo vyšetřování armádní dodávky ochranné výstroje civilistům.<sup>97</sup> Státní kontrolor tehdy spustil kontrolu systému dodávek a vydal před ním varování, přestože byla

---

<sup>95</sup> NAVOT, Suzie. *The constitution of Israel: a contextual analysis*. Portland: Hart, 2014, s. 175. ISBN 978-1-84113-835-0.

<sup>96</sup> HCJ 766/87 Zucker v The Tel Aviv-Yafo Mayor, ver 42(2), 610 (1988) 619.

<sup>97</sup> State Comptroller, Annual Report 41, part B, for 1990 and FY 1989 – Protective Kits for the Civilian Population, 971–87 (1991).

armáda momentálně ve válce. Panovala zde totiž obava, že způsob, jakým byl tento proces spravován, by mohl státu způsobit nevratné škody.<sup>98</sup>

V posledních letech Úřad státního kontrolora přezkoumával vnitrostátní připravenost Izraele na případný válečný konflikt<sup>99</sup> a chování kandidáta na post náčelníka Generálního štábu, v jehož důsledku nakonec osoba do úřadu jmenována nebyla.

Jestliže vyjde najevo, že by zprávou státního kontrolora mohla být poškozena práva jednotlivce, je Úřad povinen obeznámit s návrhem závěru kontrolovaný subjekt před tím, než jeho finální verzi předá Státnímu kontrolnímu výboru Knesetu. Tím je zachováno právo dané osoby se k věci vyjádřit a je mu dána možnost objasnit jednání, které zpráva předběžně označila jako potenciálně závadné. Platí zde pravidlo, že čím více je budoucí zprávou osoba dotčena, tím větší je její právo být slyšena.<sup>100</sup>

---

<sup>98</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 176. ISBN 978-1-84113-835-0.

<sup>99</sup> V návaznosti na předpovědi odborníků, že by stát a jeho obyvatelstvo mohlo být napadnuto prostřednictvím masivních raketových útoků.

<sup>100</sup> NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, s. 176. ISBN 978-1-84113-835-0.

## Závěr

Na izraelské legislativní moci, stejně jako na celém právním řádu, je patrný vliv anglosaského práva, jakož i jiných právních systémů, neboť historický vývoj na tomto území pro tuto kombinaci vytvořil ideální podmínky. To z izraelského systému tvoří unikátní exemplář, ve kterém sice je možné pozorovat jisté podobnosti kupříkladu i s právním řádem našeho státu, který byl již od samotného vytvoření státu židovského jeho velkým podporovatelem, a který izraelské straně, mimo jiné, napomáhal s vytvářením státního aparátu po procesní stránce, avšak onen nezanedbatelný vliv anglosaského práva, osmanského práva a také práva náboženského činí izraelský právní řád od toho našeho značně odlišným.

Izraelští politici se již od samých počátků státu museli vypořádávat s jeho nelehkou náboženskou a politickou pozicí v regionu i ve vlastním státě. To se projevilo také v jeho organizační struktuře (například v tak silném začlenění armády do běžného života nebo vlivem náboženství na právní řád). Další znak těchto nesnází je možné spatřovat v neexistenci komplexní ústavy, avšak pomocí základních zákonů s touto absencí dodnes dokáže Izrael systémově fungovat a do budoucna sbírkou základních zákonů cílí konstituci vytvořit.

Legislativní moc je v Izraeli v rukou zákonodárného shromáždění – Knesetu. Její zakotvení je obsaženo v tzv. základním zákoně, což jsou v Izraeli normy ústavního charakteru, které plní roli, jak již bylo řečeno, v současné době neexistující komplexní ústavy, která z historických a politických důvodů v Izraeli stále chybí.

Kneset je volen na čtyřleté funkční období proporcionálním systémem, kdy Izrael je jedním volebním obvodem. Ve volbách je stanovena relativně nízká 3,25% uzavírací klauzule zapříčiňující velkou rozmanitost politických stran ve zvoleném shromáždění. Zatímco politické strany jsou voleny demokratickým způsobem, vnitřní volby kandidátů těchto stran demokratických procesů využívat nemusí, což je důležitá skutečnost pro pochopení izraelského politického života.

Organizačně je Kneset rozdělen na plénum a výbory. Plénum se skládá ze všech 120 zvolených členů shromáždění a jeho náplň práce je rozdělena do několika oblastí, kdy tou nejvýznamnější z nich je v našem případě legislativa.



Velká část aktivit shromáždění se děje právě na jeho plénu. Další složkou zákonodárného Knessetu jsou výbory různých specializací, které jsou pověřeny určitými pravomocemi ve věcech své působnosti, kterou každý výbor má. Výbory jsou dále děleny na stálé a zvláštní a jsou obsazovány členy zákonodárného shromáždění, v případě výborů stálých se tak děje na začátku funkčního období.

Samotný legislativní proces probíhá na plénu zákonodárného shromáždění ve třech čteních. Iniciovat legislativní proces je možný několika způsoby. Prvním je návrh zákona předložený vládou. Vládní návrh zákona je prostřednictvím ministra daného resortu předložen předsedovi zákonodárného shromáždění a ten jej zařadí na jednání Knessetu. Druhým způsobem je návrh člena shromáždění (private member's bill). U tohoto návrhu je podstatná skutečnost, že před klasickým procesem tří čtení musí projít i takzvaným čtením předběžným, které se koná po představení návrhu zákona předsedovi shromáždění. V tom navrhovatel vysvětluje zamýšlený účel zákona a důvod pro jeho předložení. Pokud předseda shromáždění udělí souhlas, je návrh zařazen na program schůze k onomu předběžnému čtení. Plénum tento návrh může ze své agendy buďto odstranit, nebo schválit a postoupit k projednání ve výboru, který jej připraví na první čtení. Třetím způsobem iniciace legislativního procesu je návrh zákona od výborů Knessetu. Tyto návrhy jsou projednávány stejným způsobem jako návrhy vládní. Na rozdíl od nich a návrhů jednotlivých členů shromáždění se ovšem návrhy podané výbory smí zabývat pouze omezeným okruhem témat.

Zajímavá a zároveň důležitá je v otázkách legislativní činnosti role Nejvyššího soudu. Zatímco některé země následují doktrínu interna corporis, podle níž jednání parlamentu nepodléhá soudnímu přezkumu, situace v případě Izraele je lehce odlišná. Nejvyšší soud si v průběhu let vyhradil právo více či méně zasahovat do přezkumu činnosti shromáždění (případ Sarid), jakož i právo posuzovat zákonnost právních norem přijatých díky chybě v legislativním procesu (případ Organizace producentů drůbeže). Kromě toho judikátem v případě Banka Mizrachi si Nejvyšší soud vyhradil právo zasáhnout nejen do činnosti samotné moci zákonodárné, ale stanovil tím i zásadní pravidlo pro ústavní pořádek státu – žádný zákon přijatý Knessetem nesmí být v rozporu s principy právního státu, demokracie a s respektováním nezávislosti mocí.

Při pohledu do budoucnosti je těžké odhadovat vývoj na poli legislativní moci z hlediska její právní úpravy. Jak již bylo řečeno, pro Kneset je charakteristický velký počet politických stran, díky čemuž musí vláda obvykle tvořit koalice s velkým počtem zúčastněných stran. Taková koalice obvykle těžko tvoří konsensus na takto zásadních tématech, a proto k žádným razantním změnám nedochází. Příkladem může být už několik desítek let trvající poptávka části veřejnosti i akademické sféry, aby došlo k reformě volebního systému a alespoň částečné implementaci reflektování regionálního aspektu do výsledku voleb. Přesto však do těchto dní taková úprava chybí. Názorová rozmanitost a nesoulad mezi parlamentními stranami, včetně stran koalice, obvykle končí krachem jakékoli zásadní debaty. Často i krachem koalic a předčasnými volbami. Roztříštěnost názorů politických stran navíc pouze reflektuje roztříštěnost názorů samotné společnosti. Ta sice po změně volá, ovšem z důvodů náboženských, socioekonomických, geopolitických se nedokáže shodnout na daném řešení stejně, jako její reprezentanti ve shromáždění.

Podle mého názoru by bylo vhodné, aby Izrael již konečně utvořil ucelenou ústavu a byl tak dán pevný právní rámec izraelskému ústavnímu pořádku. Napomohlo by to jeho přehlednosti i silnější právní jistotě. V současné době totiž stále panují spory ohledně právní síly základních zákonů, o pravomoci soudů při jejich kontrole, atd.

Izrael by měl taktéž reformovat již zmiňovaný volební systém, jelikož ten stávající jen omezeně reflektuje současné uspořádání Izraele, ať už geografické, tak sociopolitické. Přestože v nedávné době došlo pro volby do Knesetu k navýšení uzavírací klauzule z 2% na 3,25%, stále je tato hranice velice nízká a v Knesetu se vyskytuje enormní počet politických stran, což zabraňuje vytvoření nějaké konstruktivní koalice. Kvůli tomu jsou velké strany nuceny často vstupovat do koalic i s uskupeními, které disponují pouze jednotkami mandátů. Jedná se většinou o malé náboženské skupiny, kterým jde pouze o finanční zisk a profit pro jejich školy a obce, výměnou za to podporují vládu. Vlády tak obsahují mnoho ministrů bez portfeje a celkový počet členů vlády poté narůstá do řádu desítek, ovšem vláda je jen málokdy jednotná v zásadních otázkách nejen ohledně případných legislativních změn. Nehledě na to, že náklady na chod takových vlád jsou zbytečně vysoké.

Závěrem lze říci, že pro běžného člověka může realizace legislativní moci, jakož i jeho právní řád, působit zprvu možná chaoticky, ovšem jak je i z této práce patrné, tento model je v Izraeli plně funkční a jeho provedení bylo v průběhu desítek let existence státu dovedeno na úroveň jakéhokoli jiného vyspělého státu a funguje jako celek.

## Resumé

This diploma thesis deals with the State of Israel and its legislative power which is in Israel performed through the Knesset. Israel is a specific country with its specific history which strongly affected the legal system, including the legislative power of the state. Even if the main topic of this diploma thesis is the legislative power of the State of Israel, for a better understanding of the topic the thesis also marginally deals with historical development of the legal system, constitutional system of the state and also with influence of religion on the legislative power and the legal system itself.

Theoretical basis for processing this topic of this thesis were scientific publications in the field of constitutional law and history, legislation of the state and last but not least also judicial decisions of Israeli Supreme Court. Another source for the thesis was my own knowledge gained during my study visits in Israel and internship on University of Haifa.

The aim of this thesis is to process the topic using the sources listed above and to provide the reader with information about the functioning of the State of Israel in terms of its legislative power within the legal system.

As it was already mentioned, in Israel there is a legislative power in hands of the Knesset. It is established in so called basic laws that in Israel supply the role of the constitution, whose comprehensive version does not yet exist. 120 Knesset members are elected for a 4 years term in the proportional election system. Seats are distributed to parties that crossed the election threshold of 3,25%. This election threshold is relatively low and it causes a high number of parties sitting in Knesset, which goes hand by hand with difficulties when establishing the government. Many years the professional public calls for a change of the election system but until now there are no successful results of that. The thesis also describes this issue.

The Knesset is organizationally divided into the plenum and committees. The plenum consists of all 120 Knesset members and its work is divided into several areas. The most important of these is the legislation. The next components of Knesset are committees of various specialisations whose members are elected from the plenum.

The thesis also deals with the legislative process, described in the Knesset Rules of Procedure, comprises several stages. Bills may be initiated by the government (government bills) or by Knesset members (private bills), and in some cases by Knesset committees. Each bill is read three times, except private member's bill that has to pass also the preliminary reading. When the bill is approved in three readings, the legislative process comes to an end.

Following this, in the thesis there is a chapter devoted to the relationship between legislative power and judicial power, and legislative power and executive. There is, inter alia, described a role of the Supreme Court in judicial review of the legislation as well as the Supreme Court role in reviewing the work of the Knesset.

# Seznam použité literatury

## Knižní literatura

ČEJKA, Marek. Dějiny moderního Izraele. Praha: Grada, 2011, 351 s., ISBN 978-80-247-2910-7.

EFRAT, Elisha. Geography and Politics in Israel Since 1967. Abingdon: Routledge, 1988, 225 s., ISBN 978-1-135-77926-9.

NAVOT, Suzie. Constitutional Law of Israel. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2007, 380 s., ISBN 978-904-1126-511.

NAVOT, Suzie. The constitution of Israel: a contextual analysis. Portland: Hart, 2014, 280 s., ISBN 978-1-84113-835-0.

SARAT, Austin. Book Series: Studies in Law, Politics and Society, Volume 50. Bingley: Emerald Group Publishing Limited, pp.iv, 2009, 205 s., ISBN: 978-1-84950-696-0.

TERNER, Erich. Dějiny státu Izrael. 1. vyd. Pardubice: Kora, 1991, 266 s., ISBN 80-901092-0-9.

## Internetové zdroje

About Michael Eitan. In: Minister Michael Eitan [online]. 2015 [citováno: 2015-11-16]. Dostupné z: [http://www.miki.org.il/en/?page\\_id=23](http://www.miki.org.il/en/?page_id=23)

Agenda of the Committee. In: The Knesset [online]. 2016 [citováno: 2016-03-20]. Dostupné z: [https://www.knesset.gov.il/agenda\\_committee\\_multi/mLang/committee\\_agenda.aspx?lid=3&display=Committee&committee\\_id=571](https://www.knesset.gov.il/agenda_committee_multi/mLang/committee_agenda.aspx?lid=3&display=Committee&committee_id=571)

Agranat Commission. In: The Knesset [online]. 1973 [citováno: 2015-11-14]. Dostupné z: [https://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/agranat\\_eng.htm](https://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/agranat_eng.htm)

Basic Law: Freedom of Occupation. In: The Knesset [online]. 1994 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawOccupation.pdf>

Basic Law: The Knesset. In: The Knesset [online]. 1958 [citováno: 2015-12-16].

Dostupné z: <http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawTheKnesset.pdf>

Basic Law: The State Economy. In: The Knesset [online]. 1975 [citováno: 2015-12-18]. Dostupné z:

<http://knesset.gov.il/laws/special/eng/BasicLawStateEconomy.pdf>

Bet Din. In: Jewish Virtual Library [online]. 2010 [cit. 2015-07-10]. Dostupné z:

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Judaism/BetDin.html>

Broadening the Scope of Judicial Review in Israel: Between Activism and Restraint. In: Tel Aviv University [online]. 2009 [citováno: 2015-11-16].

Dostupné z: <http://www.tau.ac.il/law/barakerez/artmarch2010/38.pdf>

Democratic Movement for Change (DMC). In: The Knesset [online]. 1981 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z:

[https://www.knesset.gov.il/faction/eng/FactionPage\\_eng.asp?PG=47](https://www.knesset.gov.il/faction/eng/FactionPage_eng.asp?PG=47)

Eighth Knesset. In: The Knesset [online]. 1977 [citováno: 2015-11-14]. Dostupné z:

<https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage3.aspx?kns=8&lng=3>

Eighteenth Knesset. In: The Knesset [online]. 2013 [citováno: 2015-11-19].

Dostupné z:

<https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=18&lng=3>

Elections to the Eighth Knesset. In: The Knesset [online]. 1973 [citováno: 2015-11-14]. Dostupné z:

[https://www.knesset.gov.il/description/eng/eng\\_mimshal\\_res8.htm](https://www.knesset.gov.il/description/eng/eng_mimshal_res8.htm)

Elections to the Fourteenth Knesset. In: The Knesset [online]. 1996 [citováno: 2015-11-16]. Dostupné z:

[https://www.knesset.gov.il/description/eng/eng\\_mimshal\\_res14.htm](https://www.knesset.gov.il/description/eng/eng_mimshal_res14.htm)

Eleventh Knesset. In: The Knesset [online]. 1988 [citováno: 2015-11-15].

Dostupné z:

<https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=11&lng=3>

Factional and Government Make-Up of the Ninth Knesset. In: The Knesset [online]. 1980 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z:

[https://www.knesset.gov.il/history/eng/eng\\_hist9\\_s.htm](https://www.knesset.gov.il/history/eng/eng_hist9_s.htm)

Fifteenth Knesset. In: The Knesset [online]. 2003 [citováno: 2015-11-17].

Dostupné z:

<https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=15&lng=3>

Fourth Knesset. In: The Knesset [online]. 1961 [citováno: 2015-11-13]. Dostupné

z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage3.aspx?kns=4&lng=3>

Charges to Be Filed Against Two MKs for Double-voting. In: Haaretz [online].

2003 [citováno: 2015-11-17]. Dostupné z: <http://www.haaretz.com/charges-to-be-filed-against-two-mks-for-double-voting-1.99950>

Implementation of the Etzioni Commission Recommendations. In: Taub Center

[online]. 1985 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z:

<http://taubcenter.org.il/implementation-of-the-etzioni-commission-recommendations/>

Israel: Familiar Field. In: TIME [online]. 1981 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné

z: <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,952980-1,00.html>

Israel: Unhatched Egg. In: TIME [online]. 1983 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné

z: <http://content.time.com/time/magazine/article/0,9171,926277-1,00.html>

Israel: The Peres Era and Its Legacy. In: Foreign Affairs [online]. 2015 [citováno:

2015-11-16]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/israel/1987-02-01/israel-peres-era-and-its-legacy>

KATZ, Lisa. What is the Mishnah?. About.com Judaism [online]. 2012 [cit. 2015-

07-07]. Dostupné z: <http://judaism.about.com/od/abcsofjudaism/g/mishnah.htm>

Knesset passes first Basic Law in 22 years: Referendum on land concessions. In:

Jerusalem Post [online]. 2014 [citováno: 2015-12-15]. Dostupné z:

<http://www.jpost.com/National-News/Knesset-passes-first-Basic-Law-in-22-years-Referendum-on-land-concessions-345169>

Knesset Rules of Procedure. In: The Knesset [online]. 2012 [citováno: 2016-02-

21]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/rules/eng/contents.htm>

Law of Return (Amendment no. 2). In: The Knesset [online]. 1970 [citováno:

2015-12-16]. Dostupné z:

[https://www.knesset.gov.il/review/data/eng/law/kns7\\_return\\_eng.pdf](https://www.knesset.gov.il/review/data/eng/law/kns7_return_eng.pdf)



LENDEL, Martin. Izrael: Křížovatka nenávisti. Brno, 2007. Dostupné z: [http://is.muni.cz/th/67419/pedf\\_m/diplomka.doc](http://is.muni.cz/th/67419/pedf_m/diplomka.doc). Diplomová práce. Pedagogická fakulta, Masarykova Univerzita.

Liberman Mocks Opposition 'Crybabies' as Governance Law Passes. In: Israel National News [online]. 2014 [citováno: 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/178361#.Vvci9CvkXbx>

Ninth Knesset. In: The Knesset [online]. 1981 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=9&lng=3>

Numeri (čtvrtá kniha Mojžíšova) 15. ČESKÝ EKUMENICKÝ PŘEKLAD BIBLE [online]. 2000 [cit. 2015-07-07]. Dostupné z: <http://www.cb.cz/karlovy.vary/bible/nu/nu15.htm>

Permanent Knesset Committees. In: The Knesset [online]. 2015 [citováno: 2015-12-19]. Dostupné z: [https://www.knesset.gov.il/committees/eng/permanent\\_committees\\_eng.asp](https://www.knesset.gov.il/committees/eng/permanent_committees_eng.asp)

Protocol Concerning the Redeployment in Hebron. In: Israel Ministry of Foreign Affairs [online]. 1997 [citováno: 2015-11-16]. Dostupné z: <http://www.mfa.gov.il/mfa/foreignpolicy/peace/guide/pages/protocol%20concerning%20the%20redeployment%20in%20hebron.aspx>

RABIN, Yoram a Arnon GUTFELD. MARBURY V. MADISON AND ITS IMPACT ON ISRAELI. In: [online]. 2007 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.colman.ac.il/about/OurLecturers/SubLecturer/yoramrabin/Documents/Marbury%20v.%20Madison%20and%20its%20Impact.pdf>

Reshumot. In: Ministry of Justice [online]. 2002 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.justice.gov.il/MOJHeb/Reshumot/>

Rivlin warns world of 'Hitler's return'. In: Ynet news [online]. 2009 [citováno: 2015-11-19]. Dostupné z: <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3704350,00.html>

Second Knesset. In: The Knesset [online]. 1955 [citováno: 2015-11-13]. Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=2&lng=3>

Seventeenth Knesset. In: The Knesset [online]. 2009 [citováno: 2015-11-17].  
Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage3.aspx?kns=17&lng=3>

Seventh Knesset. In: The Knesset [online]. 1974 [citováno: 2015-11-14].  
Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=7&lng=3>

Sixth Knesset. In: The Knesset [online]. 1969 [citováno: 2015-11-13]. Dostupné  
z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=6&lng=3>

Sixteenth Knesset. In: The Knesset [online]. 2006 [citováno: 2015-11-17].  
Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=16&lng=3>

Tenth Knesset. In: The Knesset [online]. 1984 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné  
z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=10&lng=3>

The Israeli Stabilization Program, 1985-86. In: The American Economic Review,  
Vol. 77, No. 2 [online]. 1986 [citováno: 2015-11-15]. Dostupné z:  
<http://www.jstor.org/pss/1805463>

The Sanhedrin. In: Jewish Virtual Library [online]. 2010 [cit. 2015-07-10].  
Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Judaism/Sanhedrin.html>

Third Knesset. In: The Knesset [online]. 1959 [citováno: 2015-11-13]. Dostupné  
z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage2.aspx?kns=3&lng=3>

Thirteenth Knesset. In: The Knesset [online]. 1996 [citováno: 2015-11-16].  
Dostupné z: <https://www.knesset.gov.il/review/ReviewPage.aspx?kns=13&lng=3>

Zoabi: 'Confrontation was not our goal'. In: The Jerusalem Post [online]. 2010  
[citováno: 2015-11-17]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/Israel/Zoabi-Confrontation-was-not-our-goal>

40 Years Since the Establishment of the Israeli "Black Panther" Movement: New  
Documents on the Response of Government Institutions. In: Israel State Archives  
[online]. 2015 [citováno: 2015-11-14]. Dostupné z:  
<http://www.archives.gov.il/NR/exeres/1FD2BB02-3566-41EE-93A7-2C8A24078BE4,frameless.htm?NRMODE=Published>